MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any V. Núm. 243 - Barcelona, dijous, 28 setembre de 1933

Però, és que encara hi ha aquest Ajuntament?

SEGUINT LA DANSA

A l'Ajuntament...

Un altre espectacle a l'Ajuntament!

Algú ha atinat a observar que s'esdevenia al cap d'un any just d'un altre escàndol: aquella fornada d'empleats nous i l'afer de la venda de destins municipals, escàndol ben aviat ofegat i que ara un aniversari inglorió torna a treure, per uns dies, de la tenebra.

Així és, per desgràcia, el Consistori d'una ciutat d'un milió d'habitants, amb un deute de vuit-cents milions. Pot comptar els anys per les vergonyes que esclaten.

Realment, la situació de l'actual Ajuntament de Barcelona és del tot insostenible. Ja en els començaments de la seva actuació, posàrem de relleu en aquestes pàgines, amb tota consideració, la mala orientació empresa en el Consistori per l'Esquerra Republicana de Catalunya, que es pensava que tots els afers municipals es podien resoldre a crits i invocant una revolució que ningú, ni els que la invocaven, no han pogut saber mai en què consistia. Com nosaltres, el bon ciutadà barceloní tampoc estava conforme amb la conducta de l'E. R. C. Però totes les advertències que ha rebut el partit governant no li han servit de res. D'ensopegada en ensopegada, s'ha arribat a la descomposició actual del Consistori.

Els de l'E. R. C. poden dir que se'ls fa una campanya d'insídies, que es vol desacreditar els partits republicans. No val a jugar! No es tracta pas del desprestigi de la República. Es tracta del fracàs d'un partit que es va arribar a creure de bona fe que era ell qui havia portat la República, i que ha demostrat que el poble es va equivocar en escollir-lo per a realitzar els ideals republicans.

I això sense distinció de grups ni grupets. Cap Ajuntament no s'havia vist com aquest, en el seu començament, amb una majoria més grossa d'un partit. Ni mai el partit majoritari no havia tingut tant l'adhesió popular i la simpatia de la premsa, com l'E. R. C. Si de tot això ja no en queda res, qui en té la culpa?

Ara, a les acaballes, hi ha un grup dintre l'Esquerra que parla de prestigi i de rectificar la política del partit. Poden anar dient. La política municipal de l'E. R. C., tant ara com en el temps en què no hi havia discrepàncies en el si de l'organització, ha estat sempre la mateixa: la política de la incapacitat. No s'hi val a donar la culpa d'aquesta política a les divisions del partit, com si fos una cosa ctual, com si en els temps que el bloc tan de pressa format encara s'havia d'esberlar, la incapacitat ja no hagués senyorejat al Consistori.

Precisament per aquesta política d'incapacitat, personatges de tercer rengle han pogut pendre les posicions abandonades pels que tenien les més altes representacions.

La història d'aquest primer Ajuntament de la República seria la cosa més grotesca que es pugui imaginar, si no fos que s'hi juguen els interessos i el prestigi de la ciutat. La descomposició de la majoria davant els atacs inconsistents d'una oposició d'una manifesta pobresa espiritual, és un cas sense precedents. No val la pena de retreure aquí, perquè està prou en la memòria de tothom, les baralles dels senyors Aguadé i Casanoves per la vara d'alcalde; ni els canvis constants de presidents a les Comissions sense que cap d'ells no hagi deixat rastre del seu pas; ni els afers poc clars com el ja esmentat de la venda de destins municipals.

I, per acabar-ho d'adobar, l'escàndol de la darrera sessió, provocat per un afer del qual no s'havia de tractar, havent-se decidit l'automatisme de l'actual Ajuntament fins a la fi del seu mandat. Tant com del fons, ben poc clar, de l'afer, la impressió deplorable ha vingut també de l'espectacle incivil en què es complagueren tots els regidors.

Tot plegat és el resultat d'un joc de criatures que volen fer d'homes i que han acabat de fer malbé el poc que havia deixat en peu l'Ajuntament de la Dictadura.

Però el bo del cas és que el partit governant no està d'acord amb l'actuació consistorial, creu en el desprestigi de l'Ajuntament, i així ho reconeix en els seus òrgans de premsa. Es reuneix i es torna a reunir, diu que això no pot seguir així ni un dia més, i oblida l'únic remei, que de passada està a la seva mà: la convocatòria d'eleccions municipals.

Naturalment que aquestes tard o d'hora vindran, perquè és ineludible que vinguin; però aquella mania de deliberar i discutir sobre coses que no tenen remei, sense decidir res per a l'esdevenidor, ens fa pensar en la següent anècdota:

Un conegut barceloní, persona ocurrent i

L'Ajuntament de Barcelona on s'han desenrotllat els deplorables debats d'aquests darrers dies

decidida, circulava per la ciutat en auto i en companyia d'un amic, propietari del cotxe i un dels homes pitjor dotats per a guiar-ne. No cal dir que el passeig era un esglai seguit.

En enfilar la Rambla, es trobaren encaixonats entre un munt de vehicles de totes menes, i el pobre automobilista, amb veu trèmula, digué al seu passatger:

—Tu, què faries?

—Jo? Mira — i, rabent, saltà de l'auto mentre el bon amic s'estavellava amb gran espetec de vidres.

Moltes vegades, darrerament, quan llegim que l'Esquerra reuneix la Comarcal, el Directori, el Comitè executiu, i altres eines de jugar a partit polític, hem pensat en l'anècdota.

Per què s'encaparren? El poble ja saltarà a temps, i ells no s'escaparan d'estavellar-se.

De Dijous — a Dijous

La dèria plebea en el vestir no és catalana. El nostre poble ha tingut sempre un desig ben viu de pulcritud que s'ha traduït en un interès de vestir segons els corrents de l'època, sense caure en fineses excessives que tampoc són elegants. Els que han cregut que democràcia era sinònim de vestir vulgar, han estat uns demagogs perniciosos que s'han presentat davant de les masses amb bruses de carreter i en les cases llurs han volgut cambra de bany i perfums. En una ciutat de l'Empordà, una vegada hi hagué una presa de possessió d'un nou Ajuntament presidit per un doctor catalaníssim. Quan hagué entrat tot l'Ajuntament, l'alcalde avisà un uixier perquè fes llevar la gorra d'un senyor que persistia a portar-la posada.

—D'això en diuen democràcia? — exclamà indignat l'home.

—Dispensi — li contestà l'alcalde —, vostè confon la democràcia amb la mala educació.

Mai no ens féu cap gràcia llegir que certs diputats socialistes acudien al Parlament de la República amb l'abillament propi d'un paleta. Aquests senyors no saben que el vestit propi d'un Parlament ha d'ésser adient a la noblesa del lloc i que un vestit de bon tall no és de cap manera contrari ni a la democràcia ni a l'esperit de classe. Els seus companys laboristes d'Anglaterra, que tenen una tradició democràtica i parlamentària molt superior a ells, els dirien que a la Cambra dels Comuns no solament s'hi ha d'anar vestit com cal, sinó que a l'hora de pronunciar un discurs el diputat que sigui — laborista o tory, però sempre representant del poble — es cobreix amb el casquet representatiu de la seva dignitat.

Poden recordar, també, aquella anècdota de Lenin, llavors que la U. R. S. S. assistí, l'any 1922, per primera vegada als treballs de l'Assemblea de la Societat de Nacions. Els delegats comunistes estaven molt atrafegats, per tal de resoldre el conflicte del vestir. Com es presentarien en proletari o en burguesos? Els més extremosos votaven pel rústic uniforme rus, d'altres més tolerants insinuaven la conveniència del vestit corrent. Com que no s'entenien van decidir de consultar el prestigi màxim. Sembla, però, que el camarada Lenin, amb molta naturalitat, els va aconsellar tot seguit:

—Feu-vos un frac, homes, feu-vos un frac.

Un home tan recomanable com Stendhal també s'engrescava amb l'art de ben vestir. Quan el seu heroi de Le Rouge et le Noir *visita Anglaterra en missió diplomàtica, féu una entrada en un saló que li valgué admiracions ben sinceres.*

Es per aquestes raons i pel desig ciutadà de normalitat que setmanalment guia aquest comentari, que no ens sabem estar de reportar un fet banal i que ens ha produït un goig: ha estat el de veure en una revista anglesa el retrat d'un ambaixador de la República espanyola citat com a model de ben vestir, enmig dels «Sackerville Coats» dels diplomàtics anglesos i del smoking del capità Eden. Ens ha semblat una prova amable de normalitat de la República; i a l'hora en què tot Europa sent velleïtats d'anar en camises feixistes pels carrers, l'evidència que el frac d'aquell diplomàtic espanyol era el signe d'una democràcia. — F. V.

MIRADOR INDISCRET

El fill del seu pare

Tenim Sigfrid Blasco subsecretari per obra i gràcia del govern Lerroux.

Sigfrid Blasco és fill de Blasco Ibáñez. El record del seu pare li ha mantingut a València un prestigi que pels seus mèrits personals mai no hauria assolit.

Però aquest prestigi va minvant...

A la terra de l'arròs ha fet fortuna darrerament una frase:

—Barcelona s'escriu amb B de Sigfrid.

Ep, sóc andalús

A l'hora d'aparèixer aquestes ratlles al públic, s'haurà estrenat ja a Madrid, amb els màxims honors, la comèdia *El divino impaciente*, del cavernícola senyor José Maria Peman.

En una gasetilla anunciant aquesta comèdia i publicada al diari *Ahora*, el dia 12 del mes que som, hem vist la llista de la companyia formada expressament per a donar a conèixer aquesta obra.

En aquesta llista hi figura també el nom de l'apuntador.

Es diu Francisco Pons.

—¡Pons? Deu ésser català—diran els lectors.

No, senyors. No és català ni ganes. Perquè no hi hagi equívocs, a continuació del cognom Pons s'hi llegeix: «(*andaluz*)».

Una malaltia... passatgera

—Què tal, Carcassona!

El paper no deia ni mitja paraula més. Potser, però, no deia exactament Carcassona. No recordem bé la ciutat. Juraríem, això sí, que era una del Migdia de França.

Una mà misteriosa havia deixat el paper damunt la taula de l'eixerida mecanògrafa. Aquesta l'havia trobat en reintegrar-se a l'oficina municipal, després d'uns dies de malaltia.

La gent és mal pensada. Total, què? La mecanògrafa s'havia posat malalta el dia mateix en què va sortir de viatge, precisament cap al Migdia de França un jove polític, no regidor. I s'havia posat bona l'endemà del retorn d'aquest. Una coincidència.

Aviat no es podrà ni estar malalta.

Radical, però no governador

En Paco Aldaz, el jove i ja radical periodista barceloní, anà darrerament, per un afer del seu despatx d'advocat, a Alacant.

Coincidí el seu viatge amb el canvi de govern i, naturalment, de governadors.

Gran amic d'En Rocha, l'Aldaz, des del seu hotel, parlà per telèfon amb el ministeri de la Guerra.

Gran amic d'En Solsona, governador sortint, va rebre d'aquest, a la poca estona de trobar-se a Alacant, una expressiva salutació telefònica.

A l'hotel varen suposar de seguida:

—Es el nou governador!

Li prodigaren les atencions.

Un cambrer arribà a donar-li tractament.

—Sóc radical — digué rient l'Aldaz —, però no governador.

—Podria ésser-ho...

—No, perquè sóc radical de tota la vida. A mi ja em tenen segur. No cal que em donin res.

Eloqüència telegràfica

De radical de tota la vida, com l'Aldaz, ho és també En Vinaixa.

Hi ha la diferència, a part dels anys, que a En Vinaixa l'han fet governador.

Per endavant, tenia la plaça assegurada.

Tant és així, que el dia abans d'ésser coneguda la composició del nou govern, el nostre home va telegrafiar ja al seu futur secretari: *Sal para Castellón.*

El telegrama no podia ésser més eloqüent.

No tenia, però, res d'extraordinari.

En algunes capitals de província, els corresponents nous governadors feia una setmana que hi eren i pagaven l'hotel per dies.

Les sorpreses de la ràdio

De l'època que va ésser governador a Huelva, En Brauli Solsona explica que, per l'especial situació geogràfica d'aquella ciutat, reeixia de vegades a captar fàcilment Buenos Aires amb la ràdio.

Un dia digué al seu germà:

—Avui mirarem d'escoltar algun tango autèntic.

Vint minuts cercant l'emissora argentina.

Per fi, la veu del *speaker* de Buenos Aires:

—*A petición de unos catalanes, tocaremos «La Santa Espina».*

Les tenores havien estat substituïdes per bandoneons.

Fora d'aquesta circumstància i que tots els passos eren curts, allò podia ésser *La Santa Espina.*

Poesia i pessetes

El poeta Josep Maria de Sagarra està que treu foc contra En Ramon Vinyes.

Pel que ens han contat, l'autor d'*El noble i l'hostalera* ha dit o escrit que la rebentada de l'Ignasi Agustí des de *La Veu* fou deguda a les ganes d'aquest de complaure En Sagarra, per haver-li atorgat, en els Jocs Florals de Badalona, un premi de cent pessetes.

—El gran porc! — exclama En Sagarra quan es parla d'aquest assumpte —. No es recorda que abans n'hi vaig fer donar un de cinc-centes a ell, en els Jocs Florals d'Olot?

Propaganda electoral

Es a la sortida d'un míting rabassaire. Dos pagesos, un d'ells sord, caminen pausadament cap a casa. Diu el que no és sord:

—Doncs, Miquel, ja ho sabeu, no haurem de partir més.

—¿No partirem? — respon el Miquel.

—No, mai més.

—I doncs?

—Tot serà nostre!

—Tot?

—Absolutament tot.

—I doncs, què en farem dels raïms podrits?

Comunistes cent per cent

Som en una latitud on hom es diu comunista i mena una vida perfectament aburgesada. Paraules a desdir, però pocs fets. Així, per exemple, aquest poeta floralesc, apologista de l'atracament com a mitjà normal de resoldre el problema de la manca de treball, el qual, no obstant, agabella un càrrec en una oficina, dóna dues lliçons de català en una entitat— esplèndidament pagades —, té unes collaboracions retribuïdes en periòdics per ell anomenats petits burgesos, i, encara, es deixa caure en els premis en metàl·lic d'alguns jocs florals.

—Els teus principis — li diu un amic en una taula d'un café aristocràtic — són molt acomodaticis; malparles del capitalisme que ha creat el problema dels sense feina, i no sents remordiments de menjar-te el pa d'unes altres famílies. Si esmercessis, almenys, els teus sobresous en samarretes vermelles per als *pioneers* del Bloc...

Disciplina radical

Aprofitant la resurrecció del lerrouxisme, l'Emiliano ha intentat també recobrar la vida política. A tal efecte, hauria encarregat a uns amics seus d'una barriada barcelonina molt popular d'organitzar un míting en el qual ell parlaria.

Però l'Emiliano sembla que no pot encara intervenir oficialment en cap acte del partit, i l'Antoni Montaner, president a Barcelona de la Junta Municipal, no solament hauria desaprovat el míting, sinó que, per al cas de celebrar-se, hauria amenaçat amb l'expulsió l'entitat organitzadora.

La decisió del senyor Montaner no hauria plagut a tothom i, segons els nostres informes, algú es mostrà partidari de rebellar-se.

—Ara que manem?

Aquesta observació d'un membre de Junta salvà la disciplina.

Que aprengui l'Esquerra.

Cria corbs...

Es cert que J. R. Magrinyà, l'orador que en el míting de la C. N. A. a la Monumental dirigí més forts atacs a l'Esquerra, gaudeix d'un càrrec a la brigada raticida de l'Ajuntament, proporcionat per l'Esquerra mateix? Així, doctor Aguadé, el remei és a les vostres mans: un ascens a temps i un discurset, i el partit governamental haurà guanyat un nou adepte, que bona falta li fa.

Espiritisme

Uns estudiants, al jardí de l'Ateneu Barcelonès, feien proves d'espiritisme al voltant d'una taula. Es així que van atreure l'atenció d'un funcionari municipal que ho desitja ésser de la Generalitat. (Es tracta d'un natural de Valls, que cursà la baixa a la U. S. C. per entrar a l'E. R. C.)

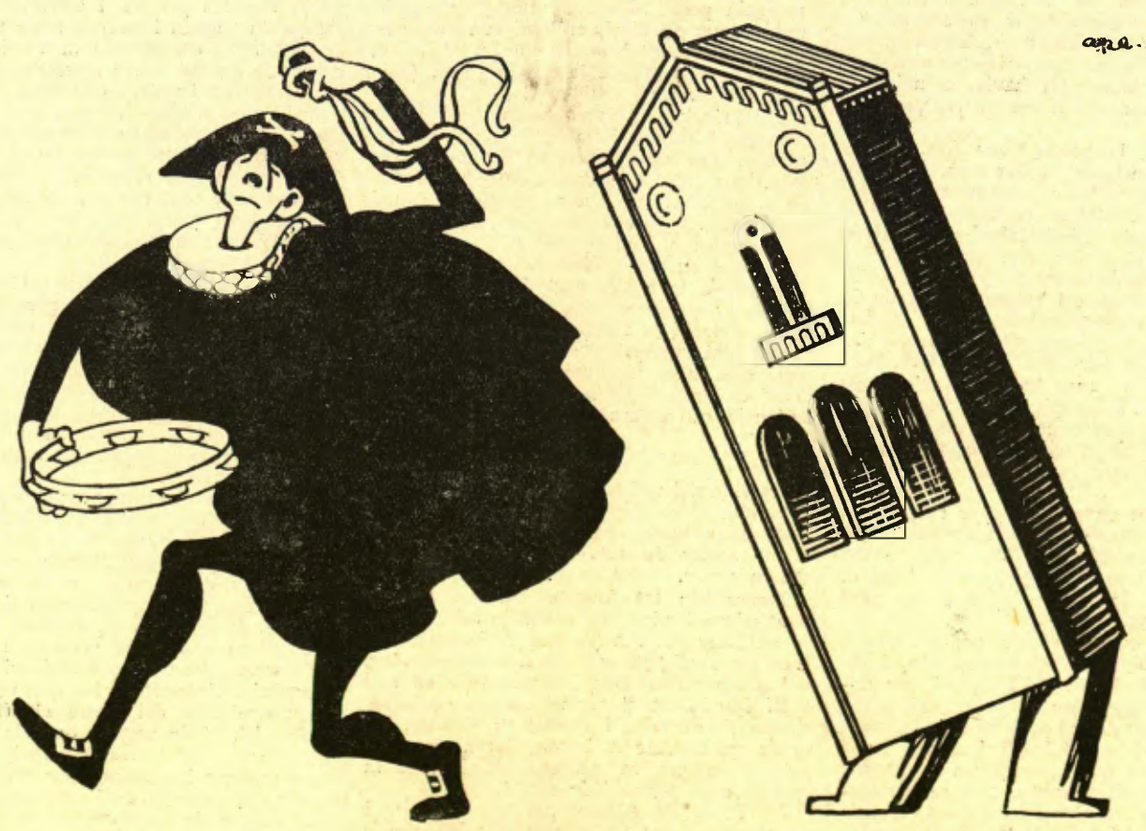

LA UNIVERSITAT AUTONOMA

—Prou fer l'estudiant... i a estudiar!

Aquest, esperonat per les moltes proves reeixides que feien els estudiants, palesà desigs de preguntar coses. S'assegué. Quan el mèdium aparegué, el funcionari preguntà:

—Guanyaré les oposicions a la Generalitat?

El mèdium respongué que sí. Ell continuà:

—Quin lloc de classificació trauré?

L'esperit digué:

—Tres.

El funcionari s'aixecà satisfet i, adreçant-se a la seva núvia, li digué:

—Ja no estudio més, perquè tinc la plaça segura.

El magisteri espanyol

Ens ha caigut a les mans un prospecte d'una acadèmia d'ensenyament. Una poesia llarguíssima omple la portada. Heus ací una petita mostra:

Ruiseñores de amor, de áureo plumaje,
futuros hombres de la Sociedad,
aprended en la Escuela la verdad
y, después, de ramaje en ramaje,
la belleza del mundo pregonad.

I després, preguntem nosaltres, d'haver llegit una cosa semblant, hi haurà, encara, algun pare que no porti cuitadament els seus fills a aquest collegi?

Amb tots els punts i comes

Antoni Rossich Catalan és autor d'una novella publicada per subscripció intitulada *L'Estranger*.

La redacció d'aquesta novella va ésser una de les coses més laborioses que existeixen. No voldríem mentir, però pels nostres càlculs podríem assegurar que durà de cinc a sis anys.

A cada nou capítol que n'escrivia, l'autor convocava els seus amics i els en donava una lectura. També, segons els nostres càlculs, podríem assegurar que les lectures ultrapassaren el nombre de cinquanta.

Dos anys després d'haver donat a conèixer una nova lectura íntegra, volem dir amb el capítol final, un amic literat trobà Antoni Rossich Catalan i li preguntà per la seva novella.

Rossich va respondre:

—Aviat l'acabaré definitivament; ara l'estic repassant de puntuació

Un centpeus

Un lliguer sitgetà, que acostuma a presidir una taula de cafè, s'entretenia comptant els elements de la Unió Patriòtica que formen avui als rengles de l'Esquerra i dels socialistes, tot fent-ne grans escarafalls.

—L'alcalde actual — deia — va ésser jutge municipal de la Dictadura!

—I vosaltres donàreu ministres a Alfons Darrer! — replicava un esquerrà.

—Transfugues!

—Puntals de la monarquia!

—Acaparadors!

La cosa s'embolicava i agrejava per moments, quan un contertulià, que no obre mai boca, féu sorneguerament:

—Bé, bé, però el cas de camaleonisme més complicat l'oferia el vice-president de la Lliga, inscrit, alhora, a la Lliga, a Acció Catalana i als tradicionalistes...

—Com que té botiga... — gosà insinuar el lliguer.

Economia i finances

Causava meravella que els hostes de l'Hotel Terramar Palace demostressin tant d'amor a l'agricultura, freqüentant les masies dels voltants, totes les tardes.

Hi hagué maliciós que ho atribuïa al desig, ben explicable, de tastar els moscatells i els xarellos del cep estant.

—No ho cregui pas, no toquen cap raïm — replicà una masovera.

—Doncs, què hi vénen a fer?

—Compren la llet del berenar i de l'esmorzar, perquè, sap?, els surt més barat que a l'Hotel.

Els estralls de l'oratòria

Al míting que l'Esquerra donà a Sitges l'altre dia, parlà un tal Duran, anunciat com a *obrerista*. A manera d'introit, exalçà l'etern femení:

—Oh dones sitgetanes, que gracioses sou, així en jersei i tons clars; i que *feias* seríeu amb mantellina!

Música celestial

Un altre orador del susdit míting denuncià que, a les Coves, unes senyoretes de la colònia cantaren la *Marxa reial* i que per tal d'evitar-ne la repetició, els escamots eren a Sitges, aquell dia. Algú, però, més ben informat, diu que el que cantaren les senyoretes aludides fou aquesta cobla:

Aunque te quedes pasmao
te cantaré un fandanguillo:
Ya me molesta el morao
que está junto al amarillo
debajo del encarnao.

Esport i literatura

No hi ha pitjor mena de literatura—si mereix aquest nom—que la dels periodistes esportius, salvant poques excepcions respectabilíssimes que reivindiquen la classe. No solament els falla, en general, l'idioma, el sentit periodístic, la concisió, la claredat, el bon gust, sinó que tot sovint també els falla el sentit comú. Per això és admirable el lector pacient d'aquesta llei de proses indigeribles, que tot sovint, després de presenciar un Barcelona - Espanyol o una Travessia del Port, encara hi afegeix la lectura de tres o quatre ressenyes comentades, perquè li expliquin ben bé allò que ell mateix va veure.

Impossibilitats d'establir una antologia perquè seria infinita, recollim aquesta perla, parlant d'un boxador:

«Jove, molt jove, té al seu davant un camí accidentat que ha d'aplanar a cops de puny...»

D'un altre text esportiu:

«L'aviació està sempre per damunt nostre.»

Ara va pels *rugbymen*:

«Per jugar al rugby cal anar amb peus de plom.»

Per avui anem a cloure la sèrie amb l'inici d'una ressenya comarcal:

«S'ha celebrat un partit de futbol a càrrec de vint-i-dos jugadors.»

EMPAITAT PER LA DESGRACIA

El darrer incendi del Principal

La Rambla està de desgràcia. Ahir, se li cremà *El Siglo*; avui, se li crema el teatre Principal. Tant l'un establiment com l'altre, llocs barceloníssims, xops de tradició, amarats d'un deliciós perfum de barcelonisme.

L'un, el Principal, a baix de tot de les Rambles, al peu mateix del districte cinquè, fent de muralla entre el menestralisme tradicional barceloní i les terboleses postguerra del districte cinquè; l'altre, a tocar de Canaletes, al costat del rellotge de l'Asin de funcionar o bé que se n'obrissin de nous. Un d'aquests fou el teatre situat a l'ex-convent de Mont-Sió, que fou el preferit de l'aristocràcia, de la gent de diners i d'influència durant uns quants anys.

Quan l'any 1787 va incendiar-se el teatre de la Santa Creu, el capità general ordenà que es construís un cobert, el qual fou acabat en tres dies i tres nits, per tal que no quedessin interrompudes les representacions teatrals.

Pel teatre Principal hi passà tot el segle

La primitiva fatxada del Principal

cadèmia de Ciències, fent el que en podríem dir de mur de contenció contra la invasió de gent forana, per tal d'evitar que el tros de Rambla que va del *Siglo* al Principal pugui continuar essent el punt de reunió d'aquest típic ramblisme barceloní que és amic de la contemplació i del divagar, que està enamorat del no fer res, del seure sense motiu en aquelles cadires de vímet i d'arreglar, tot fent fum, el món de la política i del teatre, esperant que el cel comenci a tornar-se roig, que els arbres es tornin morats i que els ocells es despertin i se'n vagin, fent una xiscladissa alegre, que es barreja amb els crits dels venedors de diaris matiners, cap al Pla del Llobregat a esmorzar, per tal de pendre, després d'haver cargolat solemnement el darrer cigarret de la jornada, el determini important d'anar-se'n a jóc.

Ahir l'un i avui l'altre, tots dos locals, en pocs mesos d'interval, ens han gastat la broma pesada, que podia haver resultat tràgica, de fer llevar Barcelona al bo del primer son, fent-la sortir als terrats o baixar al carrer per tal de veure què passava. La notícia corria com un regueró de pólvora:

—*El Siglo* (o el Principal) es crema!

Ja vàreu veure-ho; en assabentar-se de la nova, tant el veí del poble Sec, de Sarrià, de Sans, com el del Poble Nou, sentiren un calfred a l'espinada. I és que per al barceloní, i de barceloní ho és tant el que viu al centre de la ciutat com als barris extrems — àdhuc ho són, en certa manera, tots els catalans —, aquests llocs i d'altres, tenyits de rovell tradicional, són quelcom de seu.

* * *

La Rambla està de desgràcia. Però el Principal encara ho està més. Sembla que hagi vingut al món condemnat a cremar-se. Es el teatre de Barcelona, en efecte, que s'ha cremat més vegades. Es cremà l'any 1787, per primera vegada, i aquell incendi fou tan gros, que del teatre no en quedà a penes res en peu. S'ha tornat a cremar, en el que va de segle, tres vegades més. Una l'any 15; l'altra el 24, i la darrera durant la matinada del diumenge del 17 d'aquest mes.

Aquesta llista gairebé és un rècord incendiari teatral. Cada vegada, l'incendi ho ha destruït tot, deixant només en peu les parets mestres, que, com que foren construïdes en una època en què els mestres de cases no escatimaven els materials, són d'allò més sòlides. I sort d'això, que si no, del pobre districte cinquè, a hores d'ara, ja no se'n cantaria gall ni gallina.

Quan es cremà per primera vegada, encara no duia el nom de teatre Principal sinó el de teatre de la Santa Creu i era un dels més importants de Barcelona. Estava construït a l'estil italià. Tenia quatre galeries i les llotges estaven separades amb un embà de fusta. Hi havia, a més, un amfiteatre, situat al nivell de les primeres llotges.

El teatre de la Santa Creu fou un dels primers de funcionar a Espanya. I probablement, abans d'ésser un teatre com cal, fou el clàssic *corral* de comèdies, parell al de la Pacheca de Madrid i al de l'Olivera de València. Es a dir, una quadra més o menys gran, amb bancs de fusta i una il·luminació defectuosa i rudimentària, de la qual els teatres de putxinellis foren, a darreries de segle, una modesta supervivència.

Fou construït per allà l'any 1579. Barcelona travessava una època de crisi i de misèria agudes. L'Hospital de la Santa Creu en tocava les conseqüències d'una manera directa i, per tal d'arbitrar recursos, l'administració va tenir la pensada de construir un teatre.

Fou construït en uns terrenys radicats al raval de Barcelona i a l'Horta de Sant Pau. El senyor Joan Bosch, l'any 1560, havia nomenat hereu universal dels seus béns el dit Hospital i de l'herència formaven part aquells terrenys.

Com que es tractava de poder atendre les crescudes despeses que ocasionaven els malalts que hi havia a l'Hospital, els administradors s'asseguraren que no hi hagués competència. Amb tal objecte recabaren i obtingueren del rei Felip II i de les autoritats supremes que governaven aleshores la ciutat, el privilegi que només es poguessin representar comèdies en aquell teatre.

Després se n'obriren d'altres i tot i que el vell teatre de Santa Creu volia fer valer de totes passades el seu antic privilegi, no va poder aconseguir que aquells deixesd'or del teatre castellà i tots els actors i actrius més eminents d'aquells temps. S'hi descabdellà una temporada de teatre, en franca competència amb la del Liceu, durant la qual s'entaularen autèntiques batalles entre els assidus d'un i altre teatre; competència que havia començat d'ençà que el darrer s'havia installat a Montsió, però que en traslladar-se a la Rambla va esdevenir més aferrissada encara que mai. Els *liceistas* i els *cruzados* sostenien unes baralles èpiques, defensant les seves particulars preferències; els darrers arribaren a l'extrem de dir que els *liceistas* eren gent poc humanitària, car fent la guerra al teatre Principal la feien als malalts de l'Hospital. *Els liceistas,* per la seva banda, qualificaven els *cruzados* de retògrads.

Fou pels volts d'aquesta època quan el teatre de la Santa Creu canvià l'antic nom pel de teatre Principal. En plena competència, al Principal s'estrenà una obra en la qual es representava l'esclat d'una revolució, que s'anomenava *Los cosacos en París*. Va obtenir un èxit tan enorme, que les representacions es comptaven per plens.

La sala després del darrer incendi

Doncs bé; l'empresa del Liceu va pendre el determini de posar-la en escena, i com sigui que l'escenari del seu teatre era més gran, feia per manera que es veiés que el teatre Principal hi cabia a dins. La competència portà al Liceu unes grans gentades. Adhuc els diaris en parlaren i digueren que el Liceu, amb aquell motiu, féu la caricatura al teatre de la Santa Creu. Quins temps comparats amb ara!

Pel Principal passaren companyies d'òpera francesa i italiana i els millors conjunts dramàtics. Per aquell escenari fou per on entrà, l'any 1860, la sarsuela castellana; també hi actuaren els quadros plàstics, els quals representaven escenes bíbliques, la qual cosa donà motiu que hi poguessin lluir les seves formes esculturals una sèrie de xicotes joves i boniques, la major part de les quals eren angleses; predecessores, per tant, amb un segle gairebé d'avantatge, de les actuals *girls*. S'hi representaven també quadros al viu, que eren aleshores molt celebrats, i balls de gran espectacle, copiats o de procedència estrangera.

* * *

La vida del vell teatre Principal és, doncs, tota una vida, farcida d'esdeveniments teatrals importants. Es la història palpitant d'uns segles de teatre i de barcelonisme del més pur.

Doncs bé; tot aquesta història, interessantíssima i viva, va rostir-se tal nit com la de l'any 1915, a les tres de la matinada i en ple assaig general de *Las Golondrinas*, del mestre Pau Usandizaga. Amb ell s'hi rostí igualment el record inefable dels famosos Espectacles i Audicions Graner, els quals, pairalisme a banda, foren una important temptativa, gairebé reeixida, de la creació d'un teatre líric catalá.

La Presó de Lleida, Els tres tambors i altres obres que en aquest moment precís no ens vénen a la memòria, van tenir la virtut de desvetllar l'interès i la vella afició que solen sentir pel teatre gairebé tots els catalans. Pel vell teatre del Pla de les Comèdies desfilà tot el país. Des del magnat opulent, i les entretingudes de categoria, al menestral modest, fill de la ciutat o de fora, hi acudí tothom. Els recaders de la costa es cuidaven d'anar a buscar a les taquilles del vell teatre els encàrrecs de localitats que els feien els veïns del seu poble.

Per la diada de Santa Llúcia, hi acudien totes les modistes de Catalunya, que aleshores encara no somiaven amb la truita a la francesa de fer-se nomenar Reines del gremi. Les seves rialles omplien d'alegria i de llum, a les primeres hores de la tarda, les taules del café d'Orient i tota la Rambla, de cap a cap. I no era estrany, tampoc, veure-hi, un dia escadusser d'entre setmana, i amb una sorpresa que primerament desvetllava la curiositat i després la simpatia dels barcelonins, destacar la taca de la barretina clàssica, roja com la cresta d'un pollastre de llavor, que voleiava damunt un rostre ple d'arrugues, colrat del sol i la serena, i que anava seguida d'un reguitzell de criatures de pèl roig i rostre pigallat, fent cua al peu de la taquilla, i d'una dona de rostre begut, amb un mocador de pita — el de les grans solemnitats — al cap.

Havien baixat, a la millor, d'un recó del Montseny, atrets per l'espectacularitat d'aquelles funcions màgiques als seus ulls, que un veí seu els havia explicat al cafetí del poble, el diumenge a la tarda, amb el ulls plens i meravellats encara del seu esclat.

—Tafoi, noia — deia un bon dia a la terrassana que era la seva muller —. Ara que hem cobrat els diners de la venda del porc, saps què he pensat? Doncs anar-nos-en a passar un dia a Barcelona, amb tu i els xerrics, a veure comèdia al Principal.

Doncs bé. Tot això es cremà també el dia malastruc de l'assaig general de *Las Golondrinas,* junt amb l'equipatge d'En Sagi-Barba, i del seu nas, que també va cremar-se de la punta, com així mateix part del taller d'En Vilumara i les seves patilles famoses. Sort per aquest que, aquell dia, se n'havia anat de jorn a fer-la petar a l'estanc del carrer de Sant Pau; si no, també se li rosteixen.

En canvi, se li cremaren els papers, els colors i, de passada, els pinzells, que ja eren molt vells. El senyor Vilumara va tenir un gros disgust en saber-ho. I l'Alarma, per tal de consolar-lo, es basquejà per a trobar al seu taller tots els pinzells tronats que havia deixat de recó i n'hi féu ofrena. Eren, només, una aproximació dels que ell utilitzava. Es tractava d'uns pinzells amb poc pèl en els quals ja hi havia marcats els sécs dels seus dits i dels quals ell coneixia tots els secrets. Ja veieu si se'n cremaren de coses importants amb aquell incendi.

* * *

L'any 1924, a dos quarts de sis del matí, tornà a cremar-se. Estaven a punt d'estrenar una *revue* nomenada *Bric-à-Brac,* que pilotaven En Gibert i l'Amichatis. També es cremà tot i no quedaren en peu, com sempre, més que les parets mestres de l'edifici, rostides pel foc i ennegrides pel fum. Aquesta vegada l'incendi tenia també sentit pregon. Es cremà tota la tradició de bona revista, que hi havia instaurat el malaguanyat Ferran Bayés, i que duia camí de sentar-hi una tradició de bon gust, en empalmar al nostre tarannà el sentit internacional i dinàmic del gènere frívol.

Ferran Bayés rejovení el vell Principal; el convertí, com per art de màgia, en una xicota jove, plena de salut i una mica despreocupada; amiga de ballar, de divertir-se i de cantar; d'embellir el seu cos, gràcies a l'exercici físic, i el seu rostre, amb uns maquillatges atrevits i escenogràfics. Sobretot, amiga d'ensenyar unes cames ben tornejades en el moment que s'adonava que a prop seu hi havia uns papàs disposats a esgarrifar-se, de debò o fent-ho veure, i una filla decidida a posar-se les mans davant dels ulls, obrint, prèviament i ben amples, els dits de la mateixa mà amb la qual es tapava el rostre.

Bayés anava a incoporar aquest sentit nou i picant de modernitat als nostres costums. En produir-se l'incendi, la seva obra, tot just començada, fou tallada en sec.

Després d'uns anys, el teatre Principal es disposava a incorporar-se de nou a la revista. Ja no era, però, la mateixa d'abans. Les d'ara són unes revistes més pròpies de setmanari suspecte i ordinari; hi manca la gràcia, l'esperit de les que va incorporar al nostre món del teatre el difunt Bayés.

Ara bé. Cada vegada que els barcelonins veiem cremar el teatre Principal, sempre que veiem sortir les flamarades roges de l'incendi per damunt de la teulada o pels forats negres de les seves finestres, tenim un ensurt. Es crema quelcom nostre, i cada vegada tenim un disgust gros.

JAUME PASSARELL

L'APERITIU

L'aire irrespirable. — Jo no sé si a vostès els passa el que em passa a mi, i el que em passa és el següent: començo a estar una mica tip de sentir parlar de política. Imaginem-nos la nostra real situació en aquest món; vivim en una minúscula berrugueta castigada de civilització, que ocupa un lloc menyspreable en l'espai de la pallarofa d'aquesta mena de truita que va donant voltes estúpidamet i que no se sap ben bé el dia que s'aturarà i que hem convingut anomenar la Terra. Sota els nostres peus hi ha un inacabable i tenebrós món mineral del qual no sabem la fi ni ganes, perquè no estem disposats a anar furgant i furgant fins arribar al centre de la Terra. Damunt del nostre cap hi ha el món dels ocells, dels aviadors, del professor Piccard, i després l'infinit país dels astres, després el misteri, o anem a saber a què rediable *resigna* tot plegat. Tant per amunt com per avall, tenim els espais inexhauribles per una imaginació una mica fèrtil i una mica donada al somni. Si ens situem dintre l'ordre del temps, la nostra època potser no és altra cosa que un punt d'hiperclorhídria, que un instant de digestió difícil, en l'estómac d'aquesta monstruosa bestiassa allucinant que en diem la història de la humanitat. Amb una mica d'imaginació també, podem apreciar el gust d'un sopar paleolític al Tibidabo, o el tuf d'una crema de bruixes a Amsterdam, o l'especialíssim maquillatge de les mares de família l'any 4863. Vull dir que dintre l'ordre del temps, el que està passant ara a Barcelona és una cosa pobríssima, comparat amb la riquíssima potència d'una imaginació ben disposada per a les fantasies històriques o per a les fantasies futuristes.

I, en canvi, la pobríssima curiositat de la gent no es mou de la plaça de Sant Jaume, o si voleu, plaça de la República. (Jo sóc amic de la nomenclatura antiga de les ciutats, i jo pel meu ús particular diré sempre la plaça de Sant Jaume.)

La nostra miserable situació d'homes que hem estudiat el batxillerat i que hem seguit els cursos d'una carrera qualsevol, i que ens han fet passar per la punta del nas l'oloreta de totes les ciències, queda reduïda a la passió del constant xafardeig polític. Perquè l'ús que fem dels pocs coneixements que tenim, és més aviat una cosa trista i que serveix per guanyar-nos la vida, i l'ús que fem de l'amor pertany a la vida privada, i si fa no fa es d'una aclaparant monotonia tant si es tracta dels amors d'un saltataulells qualsevol, com dels amors d'un mer catedràtic de química.

En definitiva, allí on un home que vol ésser una punta civilitzat i vol estar al corrent de les coses, posa el màxim dramatisme, tota la sagacitat, tota la inventiva o l'humor, és en el tema polític.

I el tema polític, com a barcelonins que som, té dues zones inflamades i doloroses, dos punts en els quals la sensibilitat és més aguda, i l'expectació que desperten és positivament excitant; aquests dos punts són l'Ajuntament i la Generalitat. I a totes les terrasses, en tots els casinos, a les cases particulars i als cafès de barriada, allí on hi ha un home amb coll o corbata o sense coll, allí on hi ha un personatge amb elàstics, o un opinador amb gorra, el tema municipal és mastegat, servit i tornat a servir, i sempre en resta una cua per l'endemà. Tenim un cervell que és com una mena d'aparell de ràdio, que pot caçar la música de tot el món i de totes les èpoques i les persones més o menys solvents del país ens entestem a no moure'ns d'aquesta lamentable cançó de l'enfadós que es dediquen a radiar des de la plaça de Sant Jaume.

És tristíssim que ens passem tota la vida davant de l'espectacle vulgar, monòton i gris de la concupiscència, de la gana o de la impertinència d'uns quants senyors que són els que remenen les cireres de la política més disgustada que es coneix. I no obstant, aneu allà on vulgueu, i només us pregunten això: «Què sabeu de nou?», «Què passarà?», «Què farà el senyor Macià?», «I ara com petarà tot plegat?» Després us vénen i us comencen: «A mi m'han dit...», i quan es descabdella la tanda dels «a mi m'han dit», i «jo sé de bona tinta», i «sembla que és un fet....», etc., etc., ja podeu estar seguríssims que les noves que anireu pescant i els descobriments que se us presentaran davant dels ulls, no us acostaran ni un mil·límetre al camí de les estrelles, al camí de la franca alegria, dels somnis policolors i dels excentricismes d'aliment. Tot serà tan trist, tan pobre, tan inútil com les genolleres dels pantalons d'un regidor descarat en qüestions d'indumentària.

Nosaltres ens pensem que els cucs que viuen dintre el formatge de Roquefort són uns éssers que no tenen cap mena d'importància social, i nosaltres no fem altra cosa que viure dintre una mena de formatge molt més trist, molt més sec, sense la grassa, la suculència i el verdós misteri que té un formatge de Roquefort autèntic. El formatge de la política local és una substància immenjable, i nosaltres ens hi submergim fins a l'asfíxia. Es per això que jo deia que ja començo a estar una mica tip de sentir parlar de política, de no poder-me evadir de cap manera del diàleg — i de vegades de l'interrogatori inquisitiu — motivat per les incidències sense suc ni bruc de les martingales d'uns senyors que toquen el violí, que fan l'enfadat, que remenen una farina retòrica pastada sense gens d'elegància, i que pinten del gris més desarrapat la caricatura d'una cosa que en altra mena de mans podria ésser una política perfectament digestiva. Per això, a les nits, m'agrada tancar-me sol a la meva cambra; i m'agrada sentir ploure i pensar que els boscos s'omplen de bolets, i que les formigues s'engreixen.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les

Arts Gràfiques

—

Aguilers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

EL JUBILEU DEL LIECHTENSTEIN

Un dels darrers paradisos

Les qüestions debatudes recentment a Andorra han fet pensar en l'Estat de Liechtenstein, que té moltes semblances amb la República dels dos copríncepes.

Precisament els mateixos dies que a Andorra es desenrotllaven fets caracteritzats pel desafecte als príncepes, els habitants del Liechtenstein celebraven festes molt cordials en honor del seu sobirà Francesc I, amb motiu d'haver fet vuitanta anys.

El principat de Liechtenstein és un dels estats més petits del món. Després de la Ciutat del Vaticà, de la República de San Marino i del Principat de Mònaco, els quals, en realitat, no són formats sinó d'una sola vila, ja ve Liechtenstein, que constitueix una contrada muntanyosa de 159 quilòmetres quadrats i 11,000 habitants, situada entre els cantons suïssos dels Grisons i de Saint-Gall i la comarca austríaca del Voralberg.

L'enquadren muntanyes de dos i tres mil metres d'alçada — el Silvreta puja fins a 3,316 metres sobre el nivell del mar — on la neu abundosa fa els hiverns llargs i durs. Pel fons de la vall corre el Rin que encara duu poca aigua i s'obre pas el ferrocarril

Als peus de les muntanyes i al fons de la vall hom conrea la vinya importada de Borgonya i el blat de moro, que juntament amb la fusta i el bestiar constitueixen els mitjans de vida dels liechtenstenians.

Tot seria ben poqueta cosa si no trobessin molts avantatges en el fet de constituir un petit Estat independent i tenir un sobirà riquíssim. No paguen cap contribució ni fan servei militar i el príncep sosté de la seva butxaca els serveis d'ensenyança i beneficència, paga els 200 homes de la seva guàrdia—una guàrdia teòrica, perquè el príncep resideix a Viena—i encara sovint fa donatius extraordinaris als seus súbdits venturosos.

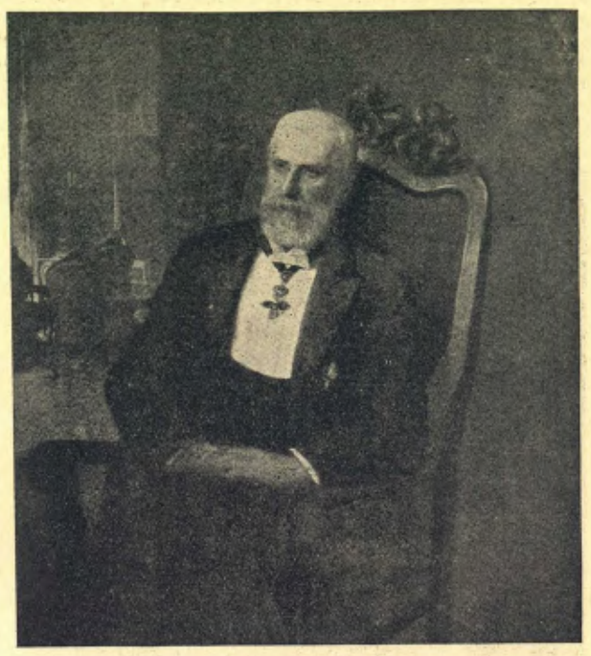

El príncep de Liechtenstein

Per això no és estrany que el Principat de Liechtenstein fos l'únic Estat de l'Europa Central que no es va declarar república en finir la Gran Guerra. No li hauria costat gaire, perquè el príncep llavors regnant, Joan II, era un vellet de setanta-vuit anys que les malalties immobilitzaven a Viena.

L'amor a la llibertat i a la democràcia dels muntanyesos del Liechtenstein no va arribar fins a la república. Varen contentar-se amb una Constitució que atenués el règim d'absolutisme que fins llavors havien suportat.

Si tinguéssim massa present el cas d'Andorra, creuríem que el Liechtenstein és un principat que clava les rels de la seva història en les llunyanies de l'Edat mitjana, però la veritat és que resulta una institució relativament moderna.

Els prínceps del Liechtenstein són originaris d'Eisgrub, a Moràvia, i com els altres senyors dels temps medievals, vivien en un castell roquer del qual baixaven per a tiranitzar el país estès al peu, barallar-se amb els senyors veins i acompanyar els reis i emperadors en llurs guerres si n'esperaven algun profit.

L'enrobustiment del poder reial i la humanització dels costums eixalaren les àguiles rapisseres i avui els castells feudals no són altra cosa que belles estampes per a decorar el paisatge amb llurs ruïnes profanades o bé per a excitar la fantasia amb llurs torres i murs, restaurats per un aficionat a l'arqueologia, gairebé sempre estrany a la família dels constructors.

Els Liechtenstein foren més afortunats. De feudals saberen passar a cortesans i diplomàtics, i reuniren una fortuna enorme servint els interessos del Sacre Imperi Romà.

Joan Adam de Liechtenstein va comprar l'any 1699 el senyoriu de Vaduz i l'any 1708 el comtat de Schellenberg. Va morir sense fills i el parent que va heretar-lo va vendre a un altre parent, anomenat Antoni Florian de Liechtenstein, Vaduz i Schellenberg que l'emperador va convertir l'any 1719 en principat del nom del possessor.

Poc després Liechtenstein adquiria independència amb caràcter de membre de l'Imperi.

La fortuna dels prínceps arribà a ésser tan enorme que, dispersos per l'Alemanya i l'Austria, posseïen 5,800 quilòmetres quadrats de terres — la província de Barcelona en té 7,690 — en les quals hi havia 24 ciutats, 35 pobles, 756 poblets i 46 castells. Les rendes de les finques i capitals foren de 8.000,000 de pessetes anuals.

Naturalment, els prínceps de Liechtenstein feien un gran paper a la Cort de Viena i no és d'estranyar que rebessin honors singulars com el de dur la futura emperadriu Maria Teresa a batejar damunt d'un coixí.

En constituir-se la Confederació germànica l'any 1816, el príncep de Liechtenstein va comprometre's a donar 80 soldats per a l'exèrcit austríac. Una lleva anual de 20 joves que servien quatre anys omplia el contingent.

Per això l'any 1866 els 80 liechtenstenians prengueren part a la guerra austro-prussiana, i com que en fer-se la pau després de la batalla de Sadowa el príncep de Liechtenstein no fou convidat per malícia o per inadvertència a signar el document, resulta que encara avui està en guerra amb Prússia.

El príncep aprofità l'ocasió per a fer present a l'Austria que ja no comptés amb l'exèrcit liechtenstenià, i des de llavors els seus súbdits no entren a cap caserna.

Quant a la resta, el principat seguia essent un feu de l'Austria, amb la qual tenia comunes la moneda, la duana i la llengua.

Seguint aquest camí de pacifisme, en esclatar la Gran Guerra de 1914, Joan II que era el mateix príncep de l'any 1866, car era nat en 1840 i regnava des de 1858, va fer orella sorda a les insinuacions de Viena i va restar neutral, potser recordant-se que encara estava en guerra amb Prússia, i el seu petit Estat va treure de la lluita els beneficis que hom pot suposar tractant-se d'una vall exportadora de bestiar i de fusta.

Finida la guerra, Liechtenstein va juntar-se a Suïssa l'any 1920, formant una unió duanera i adoptant el franc suís. La relació amb Suïssa no era nova, car el principat corresponia al bisbat suís de Coire.

Simultàniament, era reformada la Constitució, i el govern passava a la Dieta de quinze membres elegits per quatre anys amb sufragi directe. El príncep passava a ésser un monarca constitucional, i era obligat a treure el governador, que no era del gust del poble.

Es formaren dos partits; sortiren dos periòdics bisetmanals i l'administració no va anar massa recta car, malgrat els ingressos considerables de l'emissió de segells, la Banca oficial hauria fet fallida si el príncep no hi hagués abocat els diners necessaris.

Després les coses s'han normalitzat i Liechtenstein s'ha convertit en una Arcàdia financera, car moltes societats anònimes hi han establert *holding* per a substreure del control dels respectius països el capital accio-

L'any 1930 hi havia a Vaduz 333 societats per accions i el següent n'hi foren fundades 579. Al cap de poc hi havia més empreses financieres que habitants autòctons. Amb una petita taxa, Liechtenstein va treure més de 300,000 francs suïssos d'aquest mannà que li plovia del cel, i Vaduz va acostar-se als 3,000 habitants.

Joan II va morir al febrer de 1929, als vuitanta-nou anys i el va succeir el seu germà Francesc I, que en tenia setanta-sis, ja que era nat el 28 d'agost de 1853.

L'actual sobirà, que tampoc té fills, va casar-se l'any 1926 amb la baronesa Elsa de Guttman, vídua d'un banquer de Viena. La corona anirà al seu parent Joan de Liechtenstein, casat amb la pubilla americana Helen Macfarland, que serà la primera dona del seu país que durà corona de princesa regnant.

Francesc I no és tant ric com els seus avantpassats, però encara posseeix una renda de 4.000,000 de pessetes anuals i conserva moltes de les seves propietats, entre elles el sumptuós palau de Viena que guarda una galeria de quadros que és tinguda per molts com la més important de les col·leccions particulars.

Ara, amb motiu de complir vuitanta anys, ha fet un donatiu de 100,000 francs suïssos als seus súbdits per a obres de beneficència, preparant-se el camí triomfal de les festes celebrades al castell de Vaduz, a les immediacions del qual varen reunir-se més de 5,000 persones.

Les ovacions fetes a l'ancià generós devien ésser molt sinceres, car sortien d'uns cors agraïts i d'unes ànimes tranquiles que tenen la sort d'haver nascut en una veritable Arcàdia.

MIQUEL CAPDEVILA

A les GALERIES SYRA trobareu els presents de més bon gust i qualitat
Diputació, 262 - Telèfon 18710

Mirant a fora

Stephen Pichon

Stephen Pichon, que ha mort a setantasis anys, ja era força oblidat. A penes ningú no es recordava de l'antic col·laborador de Clemenceau, dues vegades ministre d'Afers estrangers del Tigre i un dels que més treballà en la Conferència de la pau.

Havia debutat en la vida política per la diplomàcia. Després d'haver representat França en diversos llocs de l'Amèrica llatina, obtingué del seu amic Clemenceau d'ésser traslladat a Xina.

—Em fas molt content — digué —. Ja saps com m'agrada l'art xinès.

Tot just installat a Pequín, hagué de sofrir un setge en regla per part dels bòxers sublevats que amenaçaven el barri de les delegacions. Anà de poc que Pichon no caigués en mans dels rebels.

Quan la calma es restablí, el diplomàtic demanà un lloc més tranquil i obtingué la residència de Tunis.

* * *

Clemenceau li havia fet una vegada aquesta recomanació:

—La diplomàcia consisteix a donar la illusió de l'acció sobre un punt determinat mentre s'actua sobre un altre punt.

Pichon, tot i procurant practicar aquesta consigna, tingué algunes topades amb el mateix Tigre, que no tenia res de pacient. Però de totes maneres, Clemenceau deia d'ell:

—Es l'home que ha rebut més escàndols meus, però és el que m'ha comprès millor i servit més bé.

* * *

Quan Stephen Pichon es va assabentar de la mort de lord Grey, ex-ministre d'Afers estrangers d'Anglaterra, va fer aquesta frase, no desproveïda d'un cert orgull:

—Grey: l'home que no va saber *impedir la guerra. Pichon: l'home que no* va poder *fer la pau.*

Política i natalitat

Gran alegria entre els nazis!

El mes passat, el nombre de naixements ha augmentat considerablement a Wurtemberg.

L'òrgan oficial del nacional-socialisme, el Völkischer Beobachter, *remarca que això és, sense dubte possible, una de les felices conseqüències del règim hitlerià.*

El redactor que ha escrit això s'ha embalat una mica massa i no ha tingut en compte el temps que fa que Hitler és al poder.

O potser al Wurtemberg només han nascut setmesons.

El desagraït castigat

El nom d'Arnolt Bronnen ens havia arribat, fa pocs anys, com autor d'una biografia — de la qual hi ha una traducció espanyola — de l'oblidada actriu de cinema Barbara La Marr. Després, vàrem saber que ocupava algun lloc a la ràdio alemanya, des de la qual treballava, més o menys de sotamà, a favor dels nacional-socialistes, que encara no governaven.

Acusat d'origen jueu pel cantó patern, Arnolt Bronnen no vacillà a fer una afirmació heroica: que sa mare havia enganyat el seu marit amb un alemany ari cent per cent, i ell era fill de l'amant i no del seu pare oficial.

Però es veu que Goebbels no ha acceptat aquesta explicació i Bronnen ha estat expulsat del seu lloc a la ràdio berlinesa.

Abans de caure en desgràcia, aquest valent jueu i nazi havia refusat d'intervenir en favor del ràdio-repòrter Alfred Braun, internat pels hitlerians en un camp de concentració, sense recordar que quan, en 1929, Bronnen atacà la República al Congrés de Gottingen, Alfred Braun féu mans i mànegues perquè no perdés el càrrec.

Bona educació

Es torna a parlar que von Neurath serà substituït per Rosenberg, l'home de confiança de Hitler, en la direcció de la política exterior d'Alemanya.

Els nazis opinen que von Neurath és massa tècnic i formalista. El cap actual de la diplomàcia alemanya, en efecte, és un funcionari meticulós, massa antic règim.

Un periodista ha dit d'ell:

—Es tan polit, que d'ençà que és ministre es parla a ell mateix en tercera persona.

Esplendidesa

L'ambaixada americana a París ha estrenat edifici. Amb aquest motiu, els americans residents a París, volent contribuir a decorar-lo, s'han mostrat generosos. L'ambaixador, Jessie L. Strauss, ha rebut prop de dos cents quadros, que no sap on posar.

—Per no disgustar ningú — confessava l'ambaixador —, hauré d'organitzar exposicions.

El general Johnson

A Europa és poc coneguda la personalitat del general Johnson, al qual el president Roosevelt ha donat plens poders per a treure els Estats Units de la crisi econòmica.

El principal actor de la N.R.A. té cinquanta-un anys i descendeix d'una família escocesa. Abans d'entrar a l'exèrcit havia professat l'advocacia. Després fou home de negocis i l'associat de Bernard Baruch, el cèlebre financier americà.

El general Johnson és un home al qual no s'agafa mai desprevingut, perquè, segons asseguren els seus amics, té plans per a reoldre àdhuc les qüestions més delicades. Els seus admiradors diuen que és l'home més documentat dels Estats Units.

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

BROCQUEVILLE A ROMA

Bèlgica i Itàlia

Una notícia sensacional — entre les tantes que avui circulen pel món — ha fet impressió en els cercles polítics internacionals.

Tothom en sent parlar i potser pocs saben què són efectivament. Descobrim aquest misteri. Els cercles polítics internacionals consisteixen, ni més ni menys, en grups i grupets d'homes polítics i de periodistes que es reuneixen, segons els casos, en les avantcambres ministerials, en les sales del Parlament anomenades simbòlicament de passos perduts, en alguna ambaixada hospitalària i, finalment, en determinats cafès de les capitals. A París, per exemple, de 5 a 7 es troben al Cafè Napolitain tot de celebritats de la política i del periodisme internacionals. A Roma, al famós Cafè Aragno, abans de l'adveniment del feixisme, es feien i desfeien ministeris. A Brusselles hi ha una petita cerveseria de la Rue de Louvain; a Viena un gran cafè de la plaça de Sant Esteve, llocs també freqüentats a certes hores del dia per una especial categoria de gent que formen els cercles polítics internacionals.

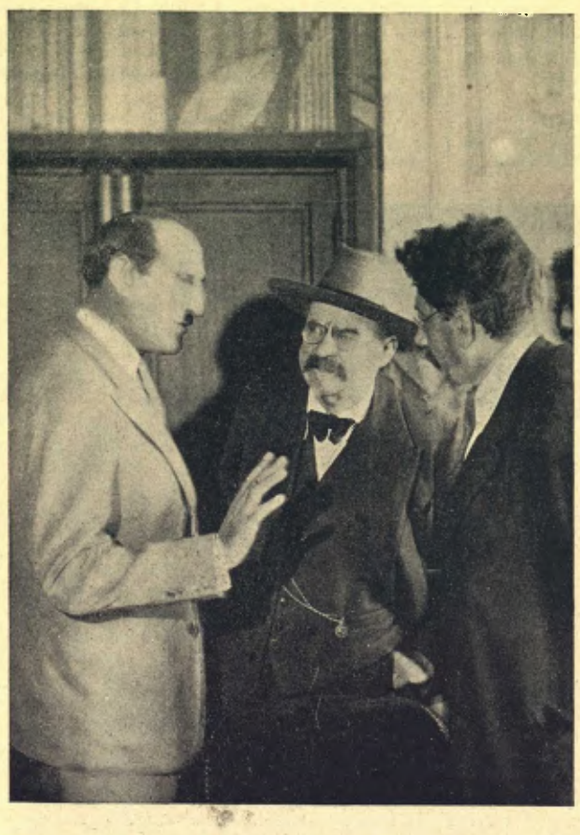

Vandervelde (al mig) i Adler (a la dreta) a la Casa del Poble de Brusselles

Sovint basten tres persones per llançar per tot el món una notícia que pot suscitar alarmes o esperances i una interminable sèrie de comntaris en tots els diaris de la terra. Aquestes tres persones poden ésser: un home polític de primer rengle, que calla i aprova, un altre de rang inferior, que parla massa i tot, i un periodista, que escolta i escampa.

Però parlem precisament d'una notícia que ha produït més sensació que les altres. Ens referim senzillament al viatge del comte de Broqueville, primer ministre belga, a Roma, i no menys que a conferenciar amb Mussolini. Potser hi haurà qui pensarà que es tracta d'un malentès. El cap del govern de la lliure Bèlgica visitant el cap del feixisme? Impossible! Però els diaris ho diuen ben clar. De Brocqueville és a Roma. Ja ha enraonat amb Mussolini. Si demà es digués que s'ha descobert la quadratura del cercle, en aquells ambients que hem apuntat la notícia no faria tanta sensació.

* * *

Molts que ignoren — i potser per llur sort — tantes coses de la política contemporània, es sorpendran de la sorpresa que produeix la visita d'un cap d'un govern a un collega d'un altre país. Però és que parlem de Bèlgica. Sabeu què vol dir això?

Es que tots els ciutadans d'aquest país, des de Vandervelde al vell rector de Santa Gúdula són antifeixistes. Adhuc n'és el rei Albert, que si no fos rei fóra un excellent president de república.

Però com que tota regla té la seva excepció, a Bèlgica hi ha un admirador del feixisme: Carton de Wiart, gran garlaire i innocu en el fons, i per això tolerat tranquil·lament.

Els sentiments del poble belga no han tingut conseqüències purament platòniques, sinó que han provocat actes feixucs de conseqüències quant a les relacions entre els dos governs, i noti's que diem governs i no pobles.

Fou així que en una Conferència internacional a Lausanna — l'única vegada que Mussolini ha gosat traspassar les fronteres italianes —, el que era aleshores cap del govern belga, Vandervelde, tingué un gravíssim incident en trobar-se amb Mussolini. Aquest i Grandi — que encara no era ministre de l'Exterior, sinó subsecretari d'Estat— s'acostaren a Vandervelde allargant-li les mans. El cap del govern belga tocà a penes la de Grandi i es refusà a estrènyer la de Mussolini, dient:

— No vull estrènyer una mà tacada de sang obrera!

Quinze dies després, Vandervelde es trobà pels carrers de Brusselles amb una manifestació d'exiliats italians que duien una bandera amb un gran retrat de Matteotti. Vandervelde es descobrí davant l'efígie del diputat assassinat pels feixistes.

Aquests dos fets produiren un vivíssim mal humor a Roma i Mussolini degué jurar que se'n recordaria. Però encara havia de rebre un altre cop, i ben dur també.

El rei Albert i la seva família es traslladaren a Forte dei Marmi, deliciosa platja toscana, per a un sojorn d'un parell de mesos, i hi foren hostes del comte Sforza. Era precisament en el moment en què les persecucions contra l'exministre italià havien arribat a la major intensitat. Aquesta estada dels sobirans belgues a casa de llur amic era una demostració de simpatia a un disconforme amb el règim i, per tant, una tàcita protesta pel tracte de què aquest el feia objecte.

Mussolini passà uns dies que ni el seu secretari, Chiavolino, gosava parlar-li.

Era llavors ambaixador d'Itàlia a Brusselles el príncep Ruspoli—famós perquè essent encarregat d'afers de l'ambaixada de París, anuncià a Viviani, en 2 d'agost de 1914, la neutralitat italiana—, bon home, però una mica ensopit. Mussolini el destituí telegràficament. Hauria hagut, costés el que costés, d'impedir que el rei Albert anés a la vila de Sforza. El príncep Ruspoli, que és unes quantes vegades milionari, no s'amoïnà massa per la pèrdua del càrrec i avui viu a París, on pot satisfer les seves aficions donjoanesques, encara que no sigui un jove precisament.

Però Bèlgica encara havia de donar altres disgustos a Mussolini. A la grandíssima Casa del Poble, de Brusselles, s'erigí un monument a Matteotti, i la cerimònia prengué caràcter internacional. Parlaren Vandervelde, Adler, Hermann Muller; Henderson pronuncià un violentíssim discurs; Mac Donald trameté una carta d'adhesió.

L'ira de Mussolini arribà al capdamunt. Tingué molt de temps l'ambaixada sense ambaixador, confiada al conseller Daneo, i començà una oposició al matrimoni de Maria José, filla del rei Albert, amb el príncep hereu d'Itàlia, Umbert de Savoia. Els dos enamorats hagueren de lluitar molt fins a convèncer Víctor Manuel. Fou llavors que nasqué la següent historieta:

Un dia, el rei i el duce passejaven pels jardins del Quirinal, quan una ventada arrabassà un mocador que el rei tenia a la mà. Mussolini es posà a córrer per agafar-lo, però Víctor Manuel fou més llest i l'arreplegà primer, mentre deia amb certa timidesa:

— Una mica de paciència! Almenys aquí no hi fiqueu també el nas!

De totes maneres, els dos promesos—es diu si amb l'intervenció del papa—sortiren amb la seva i es casaren. Les festes nacionals foren, és clar, grandioses. Però el feixisme s'abstingué de perdre-hi part.

Es diu que la desavinença actual del jove matrimoni no ve solament de llur diversitat de caràcter, sinó també de l'obra subterrània del duce.

* * *

Qui vulgui, doncs, trobar a Europa un país unànimement antifeixista, sàpiga que aquest és Bèlgica. Però aleshores, per què De Broqueville va a Roma? Es que s'ha convertit al feixisme, o és que Mussolini s'ha tornat liberal?

Res d'això. L'un, com tots els belgues, segueix essent antifeixista; l'altre, com sempre, segueix essent dictador.

Però hi ha alguna cosa que obliga a passar per damunt de certs punts. I aquesta cosa és el nacional-socialisme amb totes les seves amenaçadores conseqüències. Hitler vol imitar grosserament Mussolini. No disposant d'illes com les de Ponza i de Lipari, tanca els adversaris polítics en camps de concentració. Tota la premsa ha estat hitleritzada com a Itàlia fou feixistitzada, i l'una i l'altra no tenen altra funció que exaltar fins al límit extrem l'obra del règim i dels respectius capitostos.

En el fons, no hi ha gran diferència entre Alemanya i Itàlia. Però es vol formar el bloc anti-alemany i, per la pau europea, i es tanquen els ulls sobre moltes coses.

No. Bèlgica és el que és, i des del rei Albert a l'últim miner del Borinage, tothom és antifeixista. Cal tenir-ho en compte; sobretot quan es llegeix, al *Corriere della Sera*, per exemple, que Bèlgica també es vol feixistitzar.

TIGGIS

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▣ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics
Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"
BARCELONA
Mallorca, 232
Telèfon 73013
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Les darreres estrenes

Joe May és l'home d'*Asfalt* i de *L'última companyia*, però també, recordem-ho, de *París-Mediterrani*. Capaç doncs de cultivar amb el mateix èxit el gènere patètic i el gènere lleuger. Retrobem ara l'illustre productor germànic incorporat, el mateix que la seva compatriota Brigitte Helm, al cinema francès, amb la pellícula *Viatge de nuvis*, que avui es pot veure al Fantàsio.

Encara que no confeccionat directament per ell, *Viatge de nuvis* revela la presència de l'intelligent compositor de *París-Mediterrani*. Diguem que aquest tipus de film a base d'un viatge que permet exhibir una pila de paisatges característics dels llocs més ponderats pel turisme de les agències, fàcilment captiva el públic, avui que viatjar és per uns a l'ordre del dia i que la Costa Blava, la Riviera, l'illa de Capri i la badia de Nàpols gaudeixen d'un enorme prestigi damunt la imaginació dels que no poden anar-hi.

No cal insistir sobre l'anècdota, que aquí no té altra funció que provocar el major nombre possible de situacions originals i xocants.

Com en tots els bons films d'aquest ordre, l'argument participa d'aquella fantasia despreocupada i descordada que comunica a tots els esdeveniments un caràcter d'aventura màgica. L'enorme complexitat de la vida real és oblidada, i aquí està el secret del plaer que experimenta l'espectador, el qual es deixa conquerir a gratcient per tantes falòrnies.

També el film de Norman Taurog, *Solter innocent*, és força divertit. No cal presentar el realitzador de *Dos soldadets* i *Les aventures de Skippy*, que com a psicòleg i com a cineasta ens té guanyada de temps tota la confiança.

En aquest film ha tingut el gran encert de confrontar un Chevalier que apareix en començar el film sota la seva màscara de consuetud per evolucionar ràpidament cap a una major humanitat i simpatia, amb el nen de bolquers, que és l'eix veritable de l'obra i tota la seva raó d'ésser. Quan desapareix de la pantalla el nen Leroy, el film disminueix senzillament. L'idilli dels protagonistes, encara que intelligentment conduït, no té res de nou; en canvi, tot el que succeeix a l'entorn de la criatura, és del millor i més inspirat cinema còmic.

No direm — ja riem només de pensar-hi — que aquesta criatura sigui un actor de cinema. El que hi ha és que Norman Taurog s'ha fet un tip de rodar primers plans de la xamosa criatura i, proveït d'aquest metratge de celluloide i d'una idea molt clara del seu *scenario*, ha confegit aquelles escenes a què dóna lloc el nen Leroy i que són un èxit esclatant pel realitzador. El misteri profund de la infància, la innocència de la criatura, tota l'emoció de la paternitat, sigui o no sigui física, això trobem en aquest film que explica la història emocionant d'un home que ha practicat sempre el donjoanisme més indecent i que resta desarmat i conquerit a una vida nova pel miracle d'una criatura que entra a casa d'ell dins d'un cistell.

Posats a ésser complets, direm que tanmateix hi ha una escena equivocada, al nostre entendre, en aquest film. L'escena, perfectament inútil, en la qual els pares autèntics de la criatura vénen a cercar el fill, i convençuts per Chevalier, se'l venen (!) per deu mil francs. En aquesta escena, ben mirat, no queda bé ningú, i a més que és una cosa que fa angúnia, posats com som en un film que evoluciona dins els sentiments més normals i més sans i que vol conquerir l'auditori a la simpatia innegable de la parella dels protagonistes. A més, repetim-ho, és una escena del tot inútil.

Per fi, no podem acabar sense dir tot el que ens va plaure el film d'Alfred Santell, *Esclavitud*. Ho havíem d'haver fet abans, però la setmana passada ens mancava l'espai. Amb un tema totalment diferent, hem retrobat en *Esclavitud* aquelles magnífiques qualitats que tant vàrem ponderar en *Rebecca*, del mateix director. La mateixa intelligència en el muntatge, la mateixa perspicàcia en l'observació dels detalls, aquella sensibilitat per copsar la vida, aquelles característiques estilístiques fetes de simplicitat, claredat i eurítmia. Semblances amb *Noies d'uniforme*? Sens dubte! Però les coses manllevades hi són ben païdes i ben incorporades a la tècnica americana. També aquí hi ha latent un acte de denúncia i una actitud piadosa envers certes institucions socials que funcionen al marge de la caritat més elemental. El realitzador ha sabut defugir l'actitud del sermonaire, el mateix que l'actitud del ploricó. Atent a registrar les grans palpitacions de la vida d'unes noies, ha fet un film digne i que els tècnics purs han de trobar molt treballat.

No ens podem queixar d'aquests programes per començar... ni del que anem veient *en privat*.

Apuntem ja des d'avui *Vint mil anys a Sing-Sing*, que es qualificarà sens dubte com un dels millors films de l'any tal com ens havia fet pressentir el seu èxit a l'estranger.

JOSEP PALAU

«Esclavitud»

PANORAMA

La passada sessió "Mirador"

Malgrat que encara no havia acabat pràcticament la temporada estival, divendres passat l'Urquinaona s'omplí de públic que volia veure *El carrer 42*, i foren molts els que hagueren d'ajornar per un altre dia la satisfacció d'aquest desig.

El film, com és natural, fou molt ben rebut. El públic, entre el qual veiérem moltes cares conegudes de constants assistents a les nostres sessions, fou sensible a la pellícula de Lloyd Bacon, tan rica en allò que és el *quid* dels grans films: l'ambient i els detalls, acompanyat tot plegat d'una realització impecable.

Algun espectador escadusser s'estranyà que MIRADOR hagués presentat aquest film, potser jutjant-lo frívol i inconsistent gràcies al medi on es desenrotlla. Judici completament mancat de base. I, cosa greu, que ens suposa tarats d'aquella sinistra pedanteria que no es digna fer cas de res que no sigui pseudo-transcendental i amb pretensions de vorejar l'eternitat.

Modestos que som, no hem volgut mai tirar tan amunt. Ens basta que les coses estiguin bé, siguin del gènere que siguin. I com que som gent seriosa, entre una obra lleugera, però reeixida, i una llauna solemne en què la buidor vol pendre aparences de profunditat, no vacillem mai a decantar-nos per la primera.

Conferència

El nostre redactor Josep Palau parlarà dissabte dia 30 sobre *El procés del cinema sonor*, a la sala de conferències de la Llibreria Catalònia (Ronda de Sant Pere, 3). Aquesta conferència tindrà lloc a les set del vespre.

Films jueus

Una nova casa de cinema, la Jewish American Film Art Company, ha acabat ja el seu primer film, *The wandering Jew* (*El Jueu errant*), dialogat completament en yídiix. Jacob Ben Ami, estrella de Broadway, és el principal protagonista d'aquesta obra inspirada en un tema actualíssim, ja que es tracta de la situació dels semites sota la dictadura hitleriana.

La persona més important de Hollywood

Douglas Fairbanks Jr. ha dit que Greta Garbo és la més important de totes les personalitats de Hollywood, afirmació que subscrivim.

Per als que també pensin així, anunciem-los que Greta Garbo reapareixerà en *La reina Cristina* al costat de John Gilbert, formant

«la parella d'enamorats més perfecta del món», com constatà Clarence Brown, el director que utilitzà aquesta parella en *El dimoni i la carn*.

Doug Jr. — com diuen els que tenen pressa — ha traçat dos retrats de Greta Garbo: un d'escrit i un de dibuixat. L'escrit és massa llarg perquè el publiquem. D'altra banda, traduït barroerament i sense citar la procedència, ja ho ha fet un diari de Barcelona. Quant al retrat dibuixat, preferim oferir als nostres lectors el que és obra d'una jove artista inèdita, de família d'artistes, la senyoreta Teresa Valentí, i que és el que acompanya aquestes ratlles.

Es necessita una "girl"

Ha aparegut aquests dies als diaris barcelonins un anunci que poc més o menys deia així:

«De vuit a nou del vespre, una de les duescentes *girls* d'*El carrer 42* ballarà a l'aparador de can Puig, del carrer Pelai, els números de música més populars d'aquesta pellícula.»

En efecte: de vuit a nou del vespre, davant de can Puig hi ha empentes per a veure, sobre un llenç illuminat per un potent reflector, la graciosa silueta d'una ballarina

Isabel Gisbert, la «girl» que es necessitaba

interpretant els alegres ritmes del film de Lloyd Bacon.

Ja compendreu, però, que la ballarina no ha vingut del Ziegfeld Follies de Nova York. Es una *girl* del país.

Em correspon el petit honor d'haver-la escollit. Més exactament: d'haver-la trobat.

Escollir? Jo creia també que era cosa fàcil ensopegar una *girl*. «N'hi ha tantes!» m'ha fet present l'amic Virós, cap de publicitat de la casa Warner, en pregar-me d'acompanyar-lo.

N'hi ha moltes, és cert. Però la nostra *girl* ha d'ésser una *girl* d'*El carrer 42*. Una *girl* americana. Ni massa dona, ni massa noia. Ni molt alta, ni massa rodona. Ni excessivament prima, ni el que ja se'n diu plena. Amb el cabell tallat, naturalment; arrapat o estès. De cames ben fetes. De cos ben fet, en una paraula. I riallera, sobretot riallera.

Amb En Virós hem començat el pelegrinatge. Cal no fiar-nos de ningú. Cal veure amb els nostres propis ulls. Una *girl* d'*El carrer 42*!

Aquesta? «Aquesta», per exemple, és la Rosarito Bruna. Ens ha semblat més menuda que mai. Aquella? «Aquella» és, posem per cas, la Carmen Welten. I hem de lamentar la possibilitat d'una propera pèrdua de línia.

Anem mirant... Mare de Déu santíssima! La *Barcelona-hips* segueix fent estralls. *Hip*, en anglès, vol dir anca. Les angleses de revista han qualificat de *Barcelona-hips* — ho he explicat en aquestes mateixes columnes — una malaltia, segons elles, que atribueixen a les aigües i que consisteix en el desenvolupament extraordinari de les anques.

—Amic Virós, això de la *girl*, d'una *girl* precisament d'*El carrer 42*, no pinta gens clar.

—Gens, gens...

Una que només balla espanyol. Una altra que solament sap ballar el fox amb parella. «Ja veuran — objecta —, els balls de saló no són mai individuals.»

Per fi, ensopeguem en un cabaret la *girl* desitjada. Es una ballarina d'una vivacitat extraordinària. Bonica, simpàtica, despreocupada. Té escola; ho balla tot. Està ballant *Carmen* amb una rosa a la boca. Fa l'ullet a un client. Un cos que és una divinitat. Molt nervi.

—Ho consultaré a la tia — ens ha respost.

L'endemà:

—No em convé.

No li convé perquè la tia no ho vol? No us hi trenqueu el cap. No li convé.

Vetaquí que amb la família no hi havíem pensat. I cal pensar-hi. Quan no és amb el pare, com ocorre amb la Goyita Herrero, heu de tractar amb la mare, o bé us surt de trascantó una tia, com en l'ocasió present, o la germana, que acostuma a ésser lletja i exigent, o el promès, amb el qual més aviat fa de bon entendre's, o el marit. La família! Del fracàs a l'estranger del noranta per cent de les artistes espanyoles, en té la culpa la família. En Cadenas declarava d'una *vedette*: «No en vull saber res fins que em porti la cèdula de defunció de la seva mare i la clau del nínxol!»

Ja som a l'Edén. El director artístic, Miguel Lage, ens assegura:

—Per ballar americà, Fulana.

No ens ha enganyat. Balla americà. I bé, molt bé. «Però, filla meva, on vas amb aquestes trenes?» Us heu d'imaginar que a Broadway hi ha pentinadores com al carrer de Barbarà.

Aqueixa altra és trista. Em ve a la memòria una frase del periodista José Luis Salado parlant d'una actriu: «Al teatre, en lloc de donar programes, repartien recordatoris.»

L'absència del somriure és, en les nostres *girls*, una cosa fatal. Me n'he adonat moltes vegades. Desfilen per la passarella amb una indiferència que esglaia. Van com esporuguides, com ànimes en pena.

Al Còmic faig l'encàrrec a Sacha Goudine.

—Ens has de proporcionar una *girl* així, així i així.

Sacha Goudine es rasca el cap.

—Torna el vespre.

Al vespre:

—*Chico, no la tengo.*

Rigorosament veritat.

Jo aconsello En Virós de deixar córrer el reclam de l'aparador. Manca la *girl*. Sí, senyors: manca la *girl*. La *girl* d'*El carrer 42* no es troba.

Darrera esperança: al cafè del Còmic, una boineta molt inclinada al cap, una cigarreta a la boca, una cama damunt de l'altra, uns ulls que destillen malícia i una boca que somriu mig burleta, Isabel Gisbert, una segona del Victòria, parla animadament amb unes amigues. Vindrà? «Demà a les tres, assajaré», promet decidida.

—Segur?

—Segur.

L'endemà a les tres, la Isabel Gisbert assaja.

Té totes les gràcies, i, a més, paraula.

Un merlot blanc...

JOAN TOMAS

Ja ho sabeu...

—que Ann Dvorak és protagonista, amb Richard Barthelmess, de *L'orquídia de Xangai*?

—que *Lac-aux-Dames*, de Vicki Baum (autora de *Grand Hotel*), també serà objecte d'una versió cinematogràfica?

—que Darius Milhaud ha rebut l'encàrrec de compondre la música de *Madame Bovary*?

—que l'acompanyament músical d'*Els Miserables* és d'Arthur Honnegger?

—que Corinne Griffith, «the Divine Lady», reapareixerà en el film parlant *As husbands go*?

—que Fredric Marc ha rodat aquests quatre films: *Chrysalis*, amb Miriam Hopkins; *Death take a holiday* (*La mort es pren vacances*), amb Claudette Colbert; *There were four women* (*Hi havia quatre dones*), dirigit per Ernst Lubitsch; i *Design for living* (*Una raó de viure*).

COLISEUM

Entusiasmen!
Diverteixen!
Alegren!
Meravellen!

Es un film Paramount que bat tots els records de comicitat

ACTUALIDADES
AL MUNDO EN 55 MINUTOS
Rambla Catalunya, 37 - Telèfon 11701

- Gaumont Gràfic, núm. 8
- Viatge als Alps
- France Actualités, número 56
- Rapsòdia russa
- Eclair Journal, número 37
- G. P. de l'Automòbil d'Espanya

A partir del dia 30 es despatxen localitats numerades per a la sessió infantil del diumenge, de les 3'30 a les 6

Sessió contínua de 3 tarda a 1 de la nit
Programa exclusiu d'aquest saló
Entrada única: 1 pesseta

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada
REPORTATGE CINEAC DE PARÍS
ARQUES DE PEQUIN (Documental)
NOTICIARI FOX SONOR
Notícies d'Espanya
Viatge de l'Excm. President de la República a San Sebastián; Festa Basca a Miramar; Gran Premi Automobilista San Sebastián; La VIII Travessia del Port de Barcelona
NOTICIARI FOX SONOR
(Internacional)
Nous aspectes de la Revolució a Cuba; L'esquadra Nordamericana es prepara per a intervenir; Dos tràgics accidents a la pista de Brooklands
Ombres del Caire
de la nova serie de
CATIFA MÀGICA DE MOVIETONE

Un film realment atrevit

EL TEATRE

El teatre d'aficionats

Els recents concursos de teatre amateur ens han fet adonar que a Catalunya, o almenys en alguns indrets de Catalunya entre els quals l'Empordà predomina, hi ha molta més afició al teatre, molta més afició a representar-lo — que és naturalment molt més divertit que veure'l — del que hom acostumava a imaginar-se. Ens han fet adonar també que hi ha formacions d'aficionats força notables, tals per exemple la de Molins de Rei, la de Sant Feliu de Guíxols, la d'Igualada, etc., per citar les que en aquest moment ens vénen millor a la memòria i que àdhuc hi ha, en aquestes formacions, moltes individualitats destacades.

Maria Dolors Bertran

El mal, però, de les companyies d'aficionats a Catalunya — i no precisament de les que retreiem com a exemple — és llur manca d'ambició en les obres que trien. Per a moltes llur ídol segueix essent Ignasi Iglésies com si el temps no hagués passat. Altres representen encara *Lo ferrer de tall* amb aquell entusiasme de qui exhuma una obra mestra. No cal dir que ni el públic ni els intèrprets no es beneficien gaire d'aquesta mena de teatre. Adhuc lingüísticament una bona part del teatre que representen els aficionats és corruptor.

En un extrem ben oposat es situa la companyia d'aficionats que capitanejada per Artur Carbonell ofereix una sessió anual — una sessió només! — a la vila de Sitges. La seva ambició és la d'incorporar al nostre teatre algunes de les coses més afinades o artísticament més atrevides que es fan pel món. Ha representat així en anys successius *Caps de recanvi* de J.-V. Pélerin, *Orfeu* de Cocteau, *Egmont* de Goethe. Es possible que en llur entrenament hagin anat massa enllà i que, en recercar amb excés el rar o el difícil, en obres com *Orfeu* o *Egmont,* s'hagin divorciat massa del públic. I és que la curiositat literària és tan escassa al nostre país, que àdhuc en llocs com Sitges, on sembla, almenys a primer cop d'ull, que hi hauria d'haver, per tradició, molta gent de sensibilitat artísticament treballada, i on es reuneix una colònia que, per la posició social, hauria de tenir un cert gust o un cert esnobisme per a les arts i per a les lletres, no és gairebé possible de trobar un públic addicte per suportar un teatre de museu i de vitrina. Però què diem a Sitges! Es que és possible això encara a Barcelona?

Sembla, però, que Artur Carbonell s'ha adonat que Goethe i Cocteau eren provatures temeràries, i així la representació que ha ofert enguany marca un retrocés assenyat, un retrocés que el situa en un punt dolç d'equilibri. Les tres obres en un acte que ens ha ofert representen certament una reacció contra les bajanades que envaeixen el teatre de les nostres latituds, però tot i llur dignitat literària i artística, són fàcilment assequibles. Diem això, no obstant, pensant més en les dues darreres que en la primera. La primera, *L'indigent,* de Vildrac, és apropiada pels aficionats? Es una obra gairebé sense acció, de reaccions psicològiques només insinuades. Sembla que per a treure una obra així basti la intelligència i la sensibilitat. I, en efecte, calen aquests dons preciosos. Però cal tenir molt afinades també les dots expressives, cal pràctica, cal

Maria Planes

ofici. Per això la companyia es movia amb molta més desimboltura en les altres dues obres, *Sopar d'adéu* de Schnitzler i *Com ell va enganyar el marit d'ella* de Bernard Shaw, que són més teatrals, que tenen més moviment escènic i, sobretot, unes reaccions psicològiques més fàcils de fer compendre als espectadors. Són, diríem, dues obres modèliques per a aficionats. No pas massa fàcils de fer ni de resoldre escènicament, però sense dificultats insuperables. Obres altrament amb característiques ben diferents, però plenes d'intelligència, de fantasia i d'enginy. Difícilment trobaríem una companyia indígena de professionals que les hagués presentades amb més bon gust i interpretat amb més distinció i amb més gràcia.

Ja hem dit, en un altre lloc, com, en ambdues obres, ens van ésser revelats dos veritables temperaments d'artistes: el de les senyoretes Maria Planes i Dolors Bertran. Si ara insistim a repetir-ho és per retreure l'exemple d'aquesta companyia d'aficionats. Car, sobretot, mentre les nostres escoles d'art dramàtica siguin les escoles del no fer res o de la ineptitud, és de companyies així d'on haurien de sortir els nostres futurs actors. Es a dir, de companyies on hi hagi alguna cosa més que un gust rudimentari per representar sigui el que sigui; de companyies on els actors i actrius siguin ja una mica cultivats i tinguin un cert gust en la manera de vestir i de presentar-se, un instint literari i un desig, en suma, de renovar el nostre ambient literari. I és ben probable que uns quants actors i actrius com Maria Planes, per exemple, fessin una revolució en el nostre teatre.

I els autors? No els oblidem. Però en la mecànica de la inspiració dels autors és ben conegut el paper importantíssim que juguen els actors, i les actrius sobretot.

DOMÈNEC GUANSE

LLANTERNA

La crisi de l'òpera

Els teatres estan en crisi, diuen veus de pertot. Però es veu que els teatres d'òpera encara estan més en crisi que els altres, malgrat les fortes subvencions que reben molts d'ells. Són víctimes d'un repertori alhora enorme i insuficient, ja que cada gènere té la seva colla d'oients que només s'interessen per ell. Els esforços encaminats a renovar el repertori semblen destinats al fracàs, perquè el públic prefereix sempre una òpera coneguda.

D'altra banda, el públic ara és més sollicitat que abans. El nombre de concerts ha augmentat molt, com també el d'associacions simfòniques; les necessitats musicals de la gent són omplertes per la música mecànica, que sovint no exigeix tant esforç d'atenció. El públic freqüenta més que abans altres espectacles.

Només, de tant en tant, un cert esnobisme, la curiositat per les grans *vedettes* o els espectacles excepcionals, atreu gentades a l'òpera. Al mateix temps, a tot arreu es constata la desaparició progressiva de l'*abonat,* interessat en el repertori, en els debuts, en les grans solemnitats; desapareix una classe social per a la qual l'abonament a l'òpera era una cosa indispensable.

Caldria doncs que aquest gènere cerqués un públic nou. Però, com trobar-lo?

Desaparició de l'heroi

A les obres teatrals de la nostra època, una cosa evidentment els manca: l'heroi. Ja abans de la guerra, el teatre psicològic l'havia fet desaparèixer de l'escena. Després, encara ha estat pitjor. Els autors no n'han tingut prou de posar en escena tipus mediocres, amb preocupacions poc elevades. Han fet més: han ridiculitzat l'heroi.

Un esperit enginyós ha sostingut que aquesta desaparició de l'heroi venia del fet que la vida dels homes és cada vegada més collectiva; àdhuc en la guerra, el gest individual no compta; l'individu isolat cada dia és més poc capaç d'alguna acció eficaç. Tot plegat, doncs, que l'heroi no sols ha desaparegut de la literatura, sinó també de la vida.

Però les multituds encara senten simpatia envers l'heroi, i potser a aquesta reacció contra una llacuna, més que no pas a un gust profund, és deguda alguna revifalla del teatre clàssic. Així, per exemple, a Anglaterra s'ha notat un augment d'afició a Shakespeare. «Els clàssics — escriví un crític — satisfan millor el nostre gust teatral que les pallassades de Shaw o els equilibris de Pirandello.» I a Berlín (abans de Hitler) i a Viena es parlava de la resurrecció de Goethe, de Lessing, de Kleist. «El públic — es deia — ja no s'interessa pels temes moderns; ja en té prou de l'actualitat política, de les obres de guerra, dels problemes sexuals i del freudisme.»

Però el retorn als clàssics tampoc sembla — allà on s'ha efectuat —haver atret el públic al teatre.

la obra maestra de la pantalla
CABALGATA
la produccion del siglo

—Mira, Enric, com em vénen a acariciar les onades.
—Ja se sap que l'aigua de mar té mal gust...

(*Gringoire,* París)

L'americà, veient remugar les vaques. — Deuen gastar molts xiclets!

(*L'Illustré,* Lausanna)

UN TEMA D'ENSENYAMENT MUSICAL

La «lectura a vista»

Dintre pocs dies començaran, en totes les Acadèmies i Conservatoris, privats o oficials, les classes d'ensenyament de música. I en tots ells el pla d'estudis contindrà una sèrie de matèries que la tradició hi manté i la utilitat actual de les quals és, no solament nulla, sinó moltes vegades nociva per a la bona formació artística de l'alumne.

Ens fixarem avui en una, que té un prestigi molt arrelat entre els elements docents musicals i en general entre tots els músics. Es el que se'n diu «Lectura a vista». La

L'escola de música de Barcelona

lectura a vista o «repentització» és una pràctica que es refereix a les qualitats d'habilitat o facilitat de l'individu. Les condicions d'habilitat o facilitat en el domini de la tècnica o en la pràctica musical, són independents de les veritables facultats artístiques d'un músic. Es a dir, que una persona hàbil i tècnica pot no ésser artista; però, per altra part, es pot afirmar que, sempre, un músic veritablement dotat de sensibilitat i d'emoció té tanta facilitat, o almenys tantes facultats, per a dominar la tècnica del seu art com el que sigui per natural més hàbil en la superació de les dificultats tècniques.

Però la lectura a vista no és cap tècnica, no té ni regles per seguir, ni procediments per a ensenyar-la; només que una pràctica repetida per acostumar la vista a una lectura ràpida.

I quin objecte pot tenir la lectura ràpida, o «repentina» d'una obra musical? Cap de bo. Executar bé una obra musical vol dir interpretar-la; per interpretar-la s'ha de conèixer tota, amb el fi de poder fer ressaltar el pla formal del conjunt s'ha d'haver estudiat, sinó també la idea i l'expressió íntima continguda en les notes, en les frases melòdiques i en les harmonies.

L'únic fi que es pot perseguir amb la lectura a vista és tocar una obra aviat, i «mica més, mica menys», d'una manera aproximada, i comportant quasi sempre equivocacions capitals en la interpretació de conjunt i en l'expressió de detall, sense comptar encara amb les inevitables falles de l'execució material.

Una obra musical, com més bona és, més profunda és la seva intenció, i més costós de discernir — sigui simple o complexa la seva estructura — els elements que li donen la seva qualitat estètica; per tant, és més difícil la seva interpretació «repentina», a vista; potser una obra lleugera i plena de llocs comuns podrà tocar-se bé a la primera lectura, però de les obres dolentes o de baixa qualitat ni ens n'hem de preocupar.

Si doncs és impossible tocar bé una obra a la primera llegida — perquè cal estudiar-la profundament i amb temps, — que en un centre musical s'ensenyi la lectura a vista és autoritzar l'execució lleugera, indecisa i imperfecta, precisament tot el contrari del que s'ha de donar a compendre als alumnes en una bona educació artística. Una obra s'ha d'ensenyar a estudiar-la, i s'ha d'inculcar la idea que no ha de tocar-se fins que se sap i s'ha comprès bé, mai per a *sortir del pas,* cosa que no ha d'interessar a cap artista, ni s'han d'ensenyar, tampoc, els mitjans de fer-ho.

No hi ha cap bon artista ni concertista que s'estimi que vulgui tocar mai res a vista. Per altra part, el músic que domina bé la tècnica, i que sap estudiar una obra, sempre la tocarà millor i més aviat que un vulgar «repentista».

Es podrà objectar que l'execució a vista és necessària pels instrumentistes d'orquestra; però tampoc per aquest cas té defensa, perquè: 1.ª també els instrumentistes han de conèixer la seva part per a tocar-la bé; i 2.ª s'ha de tenir en compte que l'orquestra és un instrument que toca el director, i aquest no dirigeix mai una obra sense haver-la estudiada profundament.

Quedem, doncs, que la pràctica i l'ensenyament de la lectura a vista són perniciosos per a la bona formació artística dels estudiants de música, i que, per tant, és convenient que es suprimeixi dels plans d'estudi dels centres d'ensenyament musical.

JAUME PAHISSA

Un present que us farà quedar bé.
Visiteu les **GALERIES SYRA**

FOX
Una viuda
Romàntica
Catalina Bàrcena

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Catàleg del I Saló Mirador

Cent anys de retrat femení en la pintura catalana (1830-1930)

Un volum contenint a més a més les biografies dels artistes i 50 reproduccions. . . . . 6 ptes.
Per als subscriptors . . . . . 5 »

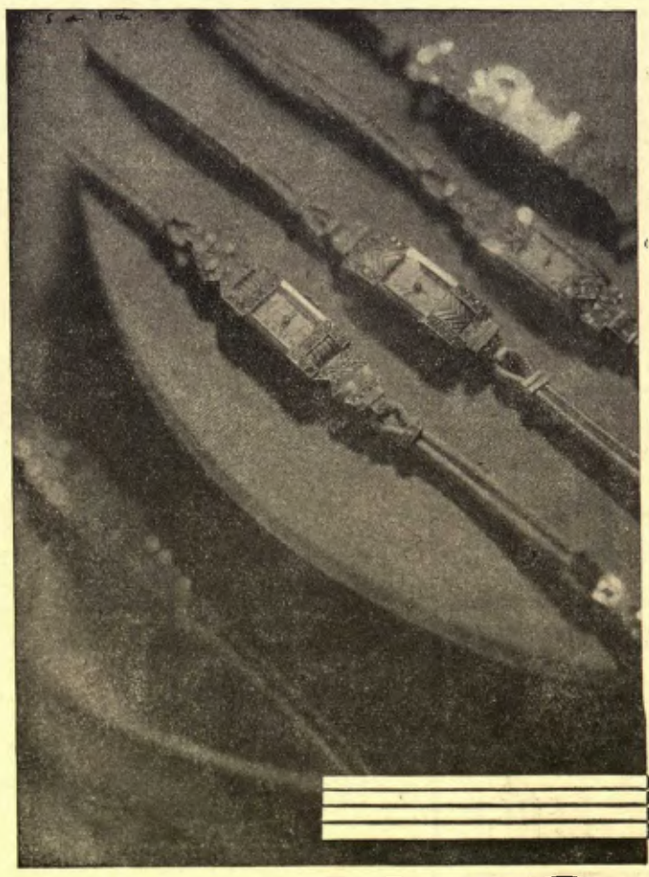

Sobre el batec delicat d'un canell femení, sols el ritme discret i perfecte d'aquests rellotges de gala pot afegir una nota de distinció i d'elegància

Rbla. Centre, 33
P. Bacardí, 2
J. ROCA

LES LLETRES

Catalunya tradicional

Assaig inèdit de Francesc Pujols

No hem de descobrir res de nou dient que Francesc Pujols és fundador d'una religió. Fou a MIRADOR *on primer que enlloc es parlà de la* hiparxiologia.

El filòsof de Martorell — que a penes és tingut per altra cosa que un humorista, quan precisament ha dedicat el millor de la seva vida a disciplines tan serioses com la filosofia i la teologia —, sosté que la religió catalana ha de substituir — no se sap quan ; a Pujols no li ve de cent anys — la religió cristiana, contra la qual sent una animadversió profunda que ha fet dir a algú que Pujols sembla tenir una qüestió personal amb Jesucrist.

No són gaire corrents de la nostra època les disputes teològiques, ni tampoc abunden a Catalunya — ni potser enlloc — els heterodoxos. Hi ha creients o indiferents ; però no fundadors de religions. Per això val la pena de fixar-se en un que en tenim, i publiquem sempre amb molt de gust els originals punts de vista de Francesc Pujols sobre totes les qüestions, sense adoptar nosaltres cap posició en pro ni en contra, atents només a donar a conèixer una concepció original el valor de la qual no ens pertoca d'escatir.

Com deia una nit el filòsof de Martorell a un escriptor catòlic que s'interessa molt per la concepció pujolsiana :

—Som els teòlegs com vós i jo els que hem d'arribar a entendre'ns.

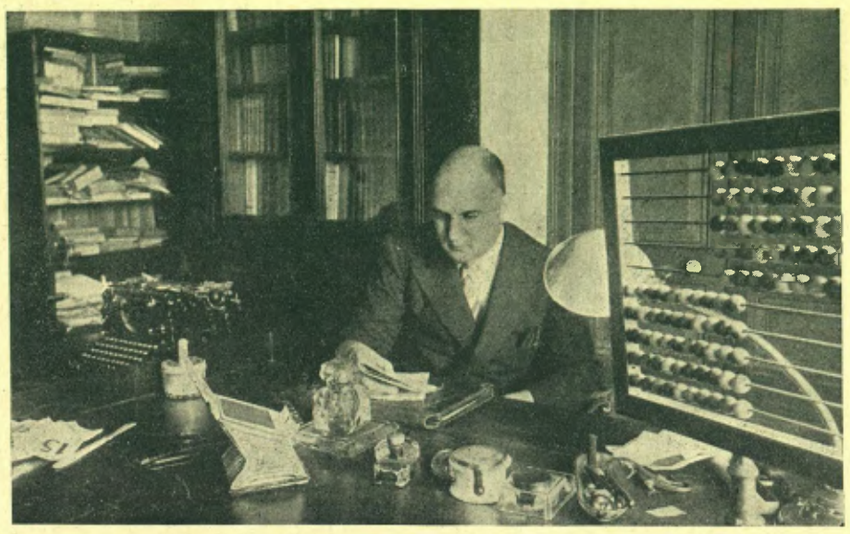

Francesc Pujols

L'ala dreta del catalanisme, que és l'ala estesa d'aquest partit català tan orgànic i tan admirable per tants i tants conceptes, que tant i tant ha treballat anys i anys i treballa per la nostra Catalunya estimada, mare i filla dels nostres somnis, i que tant li tenim d'agrair els catalans, siguem de l'ala que siguem, si volem ésser imparcials, sofreix ara i de sempre i avui més que mai d'una manera alarmant i fins amb atacs epilèptics que són el pitjor i que fan esgarrifar, provocats per la persecució contra dels cristians i llur Església, que l'Estat espanyol i l'Estat català han iniciat, perquè es veu que no tenen res més que fer per passar el temps i entretenir la massa popular, l'equivocació profunda i lamentable que fa plorar de sentiment i d'angúnia, d'incorporar consubstancialment al programa general de la defensa de la tradició catalana, el cristianisme, teoria inaugurada dintre la catalanitat renaixent i sense la protesta de l'ànima que ens aguanta, pel canonge Collell i pel bisbe Torres i Bages, canonge i bisbe respectivament de la Seu de Vic, com saben els nostres lectors, que segurament els han llegit, i que ara, neutrals com són, es planyeran que la llaga de la dreta estigui irritada i inflamada per l'esquerra.

Per part de la dreta catalanista que avui treballa amb tant daler, ha arribat a ésser una obsessió exacerbada fins al paroxisme i la monomania, la defensa d'aquest ideal jueu, nascut a Israel i mort paulatinament a Europa, que és allí on s'havia desenvolupat fugint de la seva pàtria, que el va rebutjar, durant prop de quinze segles, obstruccionant i contorsionant el pensament europeu, únic al món i en la història coneguda, que abans d'arribar a ésser el pensament hegemònic de tots els continents de la terra, va tenir de lluitar, per vergonya nostra, contra de la closca cristiana que no el deixava sortir de l'ou i, per voluntat dels mateixos europeus, fills renegats del continent, li volia ofegar el rovell dintre la clara, perquè encara que sembli estrany les coses anaven així.

Admetent que la nostra Europa i en aquest continent que és el més petit de tots, la Catalunya tan petita que quasi no s'hi veu, s'hagin fet seva, com és molt natural i lògic, la moral cristiana, per la senzilla raó que si la religió del Crist és una concepció religiosa, filla de la gran ignorància d'aquella època i d'aquell país, la moral cristiana és la moral universal i en aquest sentit, el continent europeu, amo del món, la pot usar i acceptar mentre les valors morals, que com tot el que viu i mor té els seus alts i baixos, estiguin a l'ordre del dia, però no per la religió que compromet i ridiculitza el continent més important del mapa.

Perquè el truc de Jesús, que com a fundador de religions no va passar d'ésser un aficionat, va consistir a predicar la moral universal, fent-la servir d'escambell com quasi totes les religions fundades fins al present, que no són més que morals vestides amb el mantell i el ròssec de l'eternitat, per tal d'aguantar les columnes del seu temple que només es mantindrà fresc com una rosa en la memòria dels homes, per la intensa poesia amb què el va pastar i construir aquest moralista poeta que es va dedicar a la religió com s'hauria pogut dedicar a tocar la flauta, perquè d'artista no es pot negar que ho era i dels millors que ha parit la terra.

Tenir la pretensió ridícula de voler considerar com una valor tradicional de Catalunya o d'Europa els principis de la religió d'Israel, condensada com un formatge de Parma per les mans artístiques de Jesús, no solament faria riure si no fes plorar de pena, sinó que palesa clarament no saber fer la distinció elemental entre les idees d'importació estrangera, com ho és la mitologia jueva, que ens han ficat al cap agafant-nos de petits quan encara no reflexionàvem, i que les nostres dretes voldrien, segons hom veu, que Catalunya es continués empassant com fins ara, a ulls clucs i amb la boca oberta, com si s'empassés les coques de Vilafranca o els borregos de Vilanova, o altres productes del país, i les idees, producció verament nacional i original de la terra catalana, que fins poden ésser idees d'exportació a l'engròs o a la menuda, segons convingui, per la universalitat i garantia que tinguin, que són les que, segons l'autor d'aquest article, que n'és un propagandista incansable i decidit i les té exposades en manta obra, són les úniques tradicionals a Catalunya, terra de passió científica i no de fanatisme judaic, que radiquen en la concepció fonamentada amplament en la ciència universal, de fabricació nacional, aspiració suprema i sincera de la nostra ànima, que com saben els nostres lectors, és un ideal català de soca i arrel, que té la garantia d'haver estat sostingut precisament per tota la sèrie històrica dels nostres pensadors, que havent estat quasi tots catòlics, tant com ho pugui ésser l'ala dreta del catalanisme, poden assegurar que en el nostre pensament hi està tan i tan arrelat l'ideal esmentat i proclamat per l'autor de l'article, que ni el mateix catolicisme, enemic natural de Catalunya, el pot desarrelar.

La gent de dretes que, exasperada per la virior de les esquerres, parla del cristianisme com d'una cosa nostra i el tracta com si ell o el seu fundador hagués nascut al Pla de la Boqueria, a la Rambla de les Flors o a la mateixa Plaça Reial, avui Macià, que, sense sortir d'aquest article, és allí on va nàixer l'autor que l'escriu, han de saber que la mitologia jueva, malgrat haver estat cantada pels nostres poetes, entre els quals modestament es compta el mateix autor de l'article, no sols no és de cap de les maneres la tradició catalana, com volen suposar lleugerament i gratuita les nostres dretes, sense saber el que es diuen, sinó que no és més que una llegenda sobreposada i sobrevinguda al nostre poble, com a molts altres pobles que ja se l'han tret del damunt, i els homes de dreta que defensen com a cosa autòctona aquesta deixalla israelita, fan exactament el mateix efecte que feien el segle passat els homes de l'escola de dreta, també tradicionalista, catalana, conservadora i moderada, com la d'ara, presidits per les figures cabdals d'En Duran i Bas i d'En Manyer i Flaquer, que des de la tribuna del diari del Brusi, defensant amb tot el cor i tot el seny català tot el que era o podia ésser tradició catalana com el dret, els costums, la història i fins la mateixa dinastia dels reis predominants en aquells dies de lluita, i no cal dir que també el cristianisme més catòlic, més apostòlic i més romà, es donava el cas original i sorprenent que no admetien i combatien amb tota l'ànima la renaixença i l'ús de la llengua catalana, perquè deien i creien que amb els segles la llengua de Castella, parlada a tot Espanya i a Amèrica, ja s'havia encarnat de sobres i espontàniament a la llengua de la nostra boca i a la ploma de les nostres mans, que de fet és allí on vivia més arrelada la llengua castellana, que havent envaït l'escriptura no va poder acabar d'envair la boca dels catalans, que va ésser el recó de món que, per una casualitat o per una força desconeguda, va conservar la vida, l'alè i el caliu de la nostra llengua, morta a les mans i en el paper i viva en la gola i els llavis.

Com els catalans cristians d'ara, els catalans castellanistes d'aquella època oblidaven enlluernats per la consuetud i l'ús, que tenia tota l'aparença d'una tradició viva i forta, que la llengua castellana per infiltrada que estigués a les nostres lletres i a les nostres plomes, que ja no reproduïen sons catalans com si fossin mudes, no deixava d'ésser una llengua importada i que com tot el que és importat, per voluntàriament que hom ho accepti i ho usi, té de caure pel seu propi pes com una desferra inútil i com una closca seca que es bada sola, quan es desperta victoriosament la personalitat anímica racial del poble adormit a l'ombra dels ideals d'altres pobles que han tingut força i vitalitat quan ell no en tenia, que és el que ara passa exactament amb el cristianisme, aquesta religió tan estantissa i passada de moda, que si no fos la persecució còmicament ardent que li fan les esquerres, ja ningú no es recordaria que al món fos i podria vegetar i morir tranquillament i desapercebuda, sense finals de tragèdia ni darrers actes d'òpera, ni rebrotades violentes, que en fer-la morir desesperada i arrencant-se els cabells, encara li allarguen la vida, fent-la viure artificialment, amb injeccions de cafeïna laica o d'oli camforat d'extremunció atea, pròpia per a enterraments civils, que és l'oli més fort que hi ha, perquè no el venen a les farmàcies, sinó al mig de la plaça, en les parades de la fira de la Revolució social i política, plena de firaires de tots els colors de les idees flamejants, que malgrat vendre tota mena d'específics i remeis per curar tots els mals, ho voldrien matar tot i especialment l'Església catòlica, per poder-la enterrar pel civil, cosa que nosaltres els quatre gats que som partidaris de l'Evolució, tan acompassada com plena de compassos d'espera, creiem que no ha d'ésser ni ara ni mai, perquè la religió cristiana no té d'ésser enterrada pel civil, sinó per la religió catalana, la nostra, que serà la millor de totes, encara que els catalans no ho vulguin, destinada a succeir-la en l'ordre històric i cronològic, perquè si la humanitat potser podria prescindir fàcilment de la revolució, ja li seria més difícil prescindir de la religió, perquè sempre n'hi té d'haver una, almenys mentre hi hagi un cert grau de civilització, que és el que té d'ésser, però que no és sempre, perquè la civilització puja i baixa i naix i mor com nosaltres, cosa que els jueus no sabien i els cristians ignoren o almenys ho sembla.

No és doncs, ni de molt, treballar per la tradició catalana o tradició nostrada, com diuen i creuen les dretes, treballar pel manteniment del cristianisme a casa nostra, com ja veiem ben clar que no ho era la mania del segle XIX, de mantenir i fomentar l'ús i l'abús de la llengua de Castella, sinó que al contrari, és contrariar pregonament i voler ofegar la tradició nacional de la nostra terra, filla natural i legítima dels set segles seguits o quasi seguits de pensament català i que fins als nostres dies no comença a madurar dintre dels nostres fronts, precisament perquè fins ara, amb l'època moderna, no ens va caient dels ulls el vel del judaisme.

Tal com els elements dels partits conservadors de Judea, com es llegeix al Nou Testament de la Bíblia, no van voler admetre el cristianisme que era l'encarnació universal de la tradició jueva, ara, per pertinaç que sigui, els partits conservadors catalans i catalanistes, com l'autor d'aquest article, tampoc volen admetre l'encarnació universal de la nostra tradició típica, fosa en el motllo grandiós de la ciència universal.

Encara que sembli mentida i costi molt de creure, per l'obcecació que suposa, perquè si ens ho expliquessin no ens ho creuríem, es veu ben clar que els conservadors catalans com els conservadors jueus, i comptat i debatut els de tot arreu, volen condemnar el món de tots els temps i de tots els llocs, costi el que costi i passi el que passi, a que es compleixin, ara i sempre, aquelles paraules de Jesús de Nazaret, quan va dir que ningú no era profeta a casa seva, que és una dèria que a Catalunya es podria explicar perquè els filocrestes catalans vulguin fer quedar bé l'ídol llur, però no en el cas dels partits conservadors jueus, que són els que li van fer pronunciar aquestes cèlebres paraules, que han quedat com un estigma per a les classes que les justifiquen i que per cert, ara que parlem de consuetuds i fossilitzacions, es dóna el cas que aquesta frase de Jesús, per la inèrcia de la influència espanyolista, encara molts catalans la hi fan pronunciar en castellà, com si el fundador del cristianisme hagués parlat la llengua de Cervantes.

Si les nostres classes conservadores, tancades a la banda, volen un consell d'amic, d'aquells que es poden seguir sense por d'engany, els direm que no oblidin que la nostra Catalunya no sols té una llengua per expressar el pensament, com hem vist que oblidaven els conservadors de l'època del Brusi, sinó que té pensament propi, com l'autor d'aquest article creu haver demostrat a bastament en la seva obra titulada *Concepte general de la ciència catalana,* i cal que no ens tornem a trobar que, per fer triomfar aquest pensament com mereix i mereixem els catalans, donant-li l'impuls que li correspon, no hàgim de tornar a lluitar i discutir entre nosaltres anys i panys, com feien els catalans espanyolistes del segle XIX, que dient que eren més catalans que els catalanistes, ofegaven tant com podien la llengua catalana, fins al punt que no van callar fins que es van anar morint i no en va quedar cap, perquè si no encara obstaculitzarien com en aquells dies.

(*Acaba a la pàgina* 8.)

L'art de François Mauriac

Jules Renard tenia de la família un concepte descoratjador. La definia com la «reunió sota el mateix sostre d'un grup de persones que no poden sofrir-se ni suportar-se». Aquesta família desunida i enverinada és el tema de bona part de les obres de Mauriac. En *Le nœud de vipères* veiem la lluita sostinguda pel pare contra la seva dona i fills. Trobem *Thérèse Desqueyroux,* l'emmetzinadora del seu marit. Tenim la rancúnia conjugal en *Ce qui était perdu...*

Un personatge de Mauriac declara : «La

François Mauriac

majoria de matrimonis són dos éssers que s'exasperen, s'avorreixen entorn de la mateixa taula, del mateix lavabo, sota el mateix cobertor...» Amb els sentiments d'aversió, tedi, indiferència, avarícia, sentits en família, Mauriac basteix les seves novelles. Es el novellista dels grans drames de família.

* * *

Mauriac, com els bons novellistes actuals, no dóna importància a la intriga. Els seus arguments, considerats isolats i separats de la psicologia i literatura de la novella, són inversemblants i pueril. En *Le désert de l'amour,* un pare de cinquanta-dos anys i fill de disset, enamorats de la mateixa dona, parlen entre ells dels seus amors. En *Le fleuve de feu,* un xicot, després d'haver arribat al darrer extrem amb una noia, sent per ella un apassionament de collegial, etc.

No ens n'estranyem. La intriga en els nostres dies ha passat a segon terme. Proust, el millor novellista contemporani, ha escrit els seus quinze volums d'*A la recherche du temps perdu* sense subjectar-se a cap acció. Abans, Stendhal, el novellista més modern del segle passat, en una època on l'anècdota era el nucli de la novella, ja negligia els fets i, per sortir-se de la dificultat, treia les intrigues de velles obres italianes i de la *Gazette des Tribunaux.*

* * *

La gràcia de Mauriac, a part l'alta qualitat de la seva literatura, està en la penetració de l'ànima humana. Les passions, els neguits, la gelosia, els odis, les ansietats, que descriu dels homes. Aquesta és la seva traça. I també la seva modernitat, perquè la literatura d'ara, com hom sap, explora i analitza preferentment la vida interior dels personatges.

Mauriac per escriure les obres recorre a una convencional introspecció. En les seves pròpies profunditats anímiques troba els sentiments que, amplificats i deformats, formaran els temperaments dels personatges. Mauriac ho conta en el seu assaig *Le romancier et ses personages.* Figureu-vos un escriptor, pare de família, que, després d'una penosa jornada de treball, preocupat encara pel que acaba d'escriure, s'asseu per al sopar a una taula, on els fills ploren, criden i es barallen. Afegiu-hi al costat una muller indiferent a la professió del seu marit. Aleshores el pare s'excitarà i es sentirà sol i negligit. Doncs, d'aquest enervament, el novellista, engrandint la impressió, en pot fer derivar el monstruós pare de família de *Le nœud de vipères* que detesta la seva dona i els seus fills.

Heus ací l'origen del protagonista d'una de les seves novelles explicat pel mateix Mauriac.

En aquest sentit l'escriptora anglesa Virginia Woolf, contestant una enquesta, va dir : «Escriure una novella és la cosa més fàcil del món. L'autor sols ha de novellar una confessió seva.»

El novellista troba en ell mateix el material per a les novelles. Stendhal afirmava que Julien Sorel d'*El Roig i el Negre* era ell mateix. Es famosa la frase de Flaubert : «Mme. Bovary sóc jo».

S'equivoca Thibaudet quan, referint-se a la producció dels nostres dies, fa remarcar : Les confessions, «l'autobiografia, és l'art dels que no són artistes, la novella dels que no són novellistes».

La novella cabdal de Mauriac és *Le nœud de vipères,* la confessió d'un home devorat per l'odi i l'avarícia. Una introspecció del protagonista psicològicament i literàriament perfecta.

* * *

Com construeix Mauriac les seves novelles? En l'alludit assaig ens descobreix els secrets del seu procediment. N'hem tret una fórmula aparentment senzilla

Mauriac, abans que els personages, cerca l'ambient de la novella. El novellista, de primer, ha de conèixer l'atmosfera, el poble, les cases, els carrers, els jardins, on es mouran els personatges. Ha de saber l'olor de la fusta del parquet, els sorolls del jardí, el tic-tac del rellotge del menjador...

«Cap drama no pot començar a viure en el meu esperit si no el situo als llocs on sempre he viscut. Cal que pugui seguir els meus personatges de cambra en cambra», precisa Mauriac.

Es serveix, en conseqüència, de totes les cases, jardins i pobles en què ha viscut des de la infantesa.

Escollit el teatre de la novella, Mauriac pensa en les persones. Els personatges de segon pla els pren, directament, de la realitat. Els utilitza apenes sense retocar. L'artista no té temps de recrear-los. La serventa, el pagès, el veí, el parent llunyà i altres són reproduïts com en la vida.

Els herois i les heroïnes de primer pla, en canvi, els crea i els forma : són producte de la seva imaginació. Segons els seus sentiments, augmentats i desenfocats en la forma que hem indicat, els personatges es van perfilant. A aquests éssers els infon els seus odis, les seves passions, les seves angúnies i els seus turments.

Amb tot, de vegades, es val d'algun element superficial i secundari que li facilita l'experiència i l'observació. Per exemple : Teresa Desqueyroux parteix del record d'una acusada en un judici oral. Però l'heroi o l'heroïna principals no ofereixen en la novella cap caràcter comú amb les persones que el novellista ha recordat. Els personatges centrals neixen de la pura invenció i fantasia de Mauriac.

En el transcurs de la composició de la novella, Mauriac lluita amb els seus personatges. L'heroi que havia d'ésser bo es torna un monstre. El personatge virtuós és odiós. Sovint és vençut per ells. En *Le désert de l'amour* — ens diu — el Doctor Courrège, que havia d'ésser un personatge episòdic, acaba per ocupar tota la novella.

De la lluita, del forceig entre l'autor i els personatges en surt la novella.

Aquests són els trets essencials de la tècnica utilitzada per Mauriac, en escriure les seves obres.

J. CABRE I OLIVA

El millor assortit en
LLIBRES ESCOLARS, FRANCESOS, DICCIONARIS, etc., etc.
Librairie LOUIS BERGÉ
Rambla del Centre, 19
Telèfon 23118

El més gran assortiment en
Llibres Escolars Catalans
el trobareu a la
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3
Preus especials a les escoles i mestres de Catalunya

Cristalls de Bohèmia, Vidres esmaltats
GALERIES SYRA
Diputació, 262 - Telèfon 18710

FIGURINS
MODES D'HIVERN 1933-34
Revistes Franceses, Americanes, etc.
Grans salons amb taules d'exposició
Entrada lliure
Llibreria Francesa
RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10
Sucursal: PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

CONTINENTAL
Claris, 5. - Telèfon 19763
BARCELONA

LES ARTS I ELS ARTISTES

Davant la revista «Art»

El nostre país, que és un país d'excellents iniciatives i una bona plataforma per a llançar des d'ella els aguts més impressionants, de vegades es torna tèrbol i encomana la creença que ha sofert tot de cop un canvi total d'idiosincràsia.

Les iniciatives a què m'he referit en començar han permès, en moltes ocasions, que sortís un senyor més o menys enlluernat a fer una revista, impulsat per l'atmosfera creada al seu voltant, que repetia sense parar una psalmòdia d'orfandat inaguantable i es crearà un conjunt d'entusiasme prou consistent per a solidificar el projecte. Però ve el moment de la veritat, i torna invariable el personalisme, es revifa l'esperit de botigueta.

Es una mica el cas d'*Art*. M'han dit que hi ha un tangible esforç per part de tothom, que ningú no rebenta el projecte ni la concepció per endavant. He de reconèixer que no estic de sort. Jo he sentit pronunciar les més absolutes rebentades, i més mancades de fonament.

Ignasi Mallol — El castell, Ciurana

de la revista, pròpiament revista, en tots els caires.

Des de la intranscendent, passant per l'eminentment recreativa i acabant en l'especialitat artística, sempre han fet falta. Sempre, al mateix temps, hi ha hagut l'home que ha assenyalat el buit i que ha acompanyat l'acció amb la més terrible lletania derrotista, afegint que som una gent que no tenim remei i que estem condemnats al pauperisme i al més integral abandonament de bones publicacions.

Tot això seria molt simpàtic i ho anotaríem com a una virtut, si no tanqués un parallel d'egoismes; si expressés un desig de superació que es vol acomplir per mitjà de la fuetada general i pel sistema de l'excitació de l'amor propi.

Però el fons individualista i tot sovint iconoclasta de la nostra gent, fa que derivin cap a la posta moltes aspiracions en embrió, molts projectes abans de fructificar.

Ens queixem, tot i haver vist i declarat en moltes ocasions que aquest fet ens pot haver estalviat un sens fi de disgustos d'ordre literari, perquè Catalunya, pròdiga en fabricants, viatjants i homes d'empenta, també ho és en literatastres carregats de pretensions.

Potser seria més normal exclamar-nos pel sentit del poc motiu amb què moltes vegades s'ha aixecat la polseguera de la precrítica.

Conforme que per raons patriòtiques i culturals s'engeguin els canons de la consciència contra tot intent suspecte de bajanades; conforme que no hi hagi treva en cap cas per anar contra tota estolidesa dissimulada per abrandaments revolucionaris dels que es consideren, en un moment d'exaltació, com a pàries de la literatura.

Però cal distingir; cal parlar de molts d'aquells personatges que es queixen del desert de la publicació catalana, i són els més inexorablement adversos al sol anunci de la creació d'una revista ben orientada.

Concretament, ens volem referir als remolins promoguts per l'anunci de la propera aparició de la revista *Art*.

L'esperit català d'iniciativa, reconegut de bon principi, ha fet portar a cap moltes realitzacions, superbes, mediocres i dolentes del tot.

Per massa superbes, per massa pronunciadament mediocres o per ésser de baixa qualitat, totes han anat desapareixent, sempre deixant una necessitat per satisfer

L'oració necrològica ha estat invariablement la mateixa: el reconeixement d'una certa incapacitat del país. Pel seguici fúnebre, tot fa sospitar que el dia que s'anunciï un suplent del desaparegut, la reacció serà magnífica, que s'aplegaran tots els esforços

Que *Art* sigui patrocinada per la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, i per tant sigui una obra de Joan Merli, afavoreix la meva situació, perquè la posa en un pla imparcialíssim, molt a propòsit per a parlar.

Des d'aquestes mateixes pàgines he dit, diverses vegades, certes coses que particularment el senyor Merli no em deu agrair gens ni mica. Crec que em deu tenir per una persona insociable, agressiva i impertinent. I, això, que de cara al tracte social és molest, avui em causa, per les raons ja esmentades, un gran goig personal.

Em permet, deslligat en absolut, de dir que tot l'escepticisme en forma de converses que he oït darrerament sobre *Art* és segurament un producte d'egoisme o simplement una pura expressió de l'esperit de capelleta que patim.

S'ha dit, per exemple, que les anunciades monografies sobre Ignasi Mallol, sobre Canals, sobre els mateixos Gimeno, Nonell i Picasso, no ofereixen cap interès. Si s'ha rebatut aquesta opinió, com a mancada de fonament que és, aleshores s'ha replicat que és tristament simptomàtica l'enumeració d'altres noms.

Això, que fóra respectable si fos inspirat en principis, i que com a opinió personal es justifica, és del tot inoportú tractant-se d'una revista orientada com ho serà *Art*. De passada, fins concedint que en la marxa de la revista hi hagi alguna ensopegada, és excessiu assegurar que en tota la seva vida la nova revista no farà res més que ensopegar.

D'altra part, i per sobre de moltes altres coses que suggereixin una posició premeditadament contrària, hi ha allò de la necessitat assenyalada com indispensable, desitjada i sense intermitències demanada.

Si l'anunciada revista no respon al tarannà de sectors determinats, no és més lògic declarar-li una competència, diríem-ne lícita, a base d'una antagònica publicació?

Seria molt més agradable, i essent al mateix temps una bona ocasió d'exercicis dialèctics, tindria la possibilitat d'un corrent proselitista que podria originar al nostre país un saludable desvetllament de la controvèrsia, la manca de la qual és de plànyer massa sovint.

No sóc pas partidari d'aquell xovinisme tronadet que per «patriotisme» ens fa empassar les més hòrrides i desentonades elucubracions. No milito en cap d'aquells rengles histèrics que es creuen posseir la veritat i, imaginant-se perseguits, es dediquen a fer la guitza als altres. Crec saber destriar l'interès de cada particularitat i ferme càrrec de l'esforç que significa emprendre's una publicació d'art posada per damunt de les rancúnies i enveges.

E. F. GUAL

LLETRA OBERTA

A Max Liebermann

Publiquem aquesta lletra d'Oskar Kokoschka — el mestre expressionista austríac, avui a Rapallo, sobre l'art del qual parlarem aviat — la inserció de la qual al Secolo XIX *de Gènova motivà la supressió, d'ordre superior, de la pàgina artística de l'esmentat diari.*

En un dinar donat per l'emperador Frederic, llavors príncep hereu, un avantpassat de Max Liebermann digué vanant-se de la seva família: «Un parent meu ha tret els anglesos del continent». Aquest Liebermann fou el primer que fabricà amb nous telers aquells teixits que un temps es produïen tan sols a Anglaterra. I el vell mestre Liebermann que a Berlín ha conquistat fama d'original, àdhuc per la seva natura burleta, ha obert, com el seu avantpassat, les finestres per donar aire i llum al seu art i renovar la romàtica pintura alemanya.

Vers la fi del segle passat arribà a Berlín amb els seus quadros clars i lluminosos, fets a l'aire lliure i fundà la *Berliner Secession,* amb Leistikov. L'emperador Guillem II no mostrà massa estima de la seva originalitat creatriu, que ell batejà com «art del carrer». La mateixa incomprensió, però, tingué l'emperador per a tot l'art plàstic en general.

Mes ni tan sols després d'aquest fracàs, Liebermann, rebec i obstinadament romàntic, canvià d'idees i no volgué pintar mai per encàrrec de la Cort i a gust del públic. En aquella època de progrés financer estúpid, la societat alemanya, enriquida, de gust pèssim i tivada, es creia obligada a adornar la casa amb una Madonna florentina encara que fos copiada. Liebermann s'esmerçà a contraposar-se al mal gust triomfant, afirmant, en una declaració que restà famosa, que preferia a qualsevol tema per important que fos, una pastanaga ben pintada.

Es destí de l'artista i de tothom que tingui una alta espiritualitat, cercar amb totes les forces la veritat. Liebermann en aquesta recerca ha ultrapassat ja la seva època i per compendre ell mateix es considera un petit Júpiter. Què té això d'estrany quan el mateix Júpiter abraçà un núvol prenent-lo per la deessa Veritat? En aquest moment en què el govern i el poble alemanys tenen massa mals de cap per preocupar-se d'un artista, tant més sento el deure de manifestar la meva simpatia al company Liebermann.

Max Liebermann, per Oskar Kokoschka (litografia, 1923)

A conseqüència de la publicació de l'*Arier-Paragraph,* Liebermann ha dimitit espontàniament del seu càrrec de president de l'Acadèmia Prussiana d'Art. L'associació *Berliner-Secession,* que ha adoptat l'*Arier-Paragraph,* es trobarà, d'ací endavant, abandonada pel seu fundador i president.

Em dol que cap amic artista, dels que han seguint la seva vida de treball, no hagi mostrat l'amarguesa profunda que sentim per l'allunyament d'aquest vellet de vuitanta-sis anys, que per damunt els límits de les associacions artístiques i de llurs interessos ha deixat el seu lloc amb una idea ben poc favorable quant a la suficiència humana.

Anys enrera, quan arribà a Alemanya l'onada roja, vaig ésser amenaçat oficialment amb la forca. I tot plegat perquè havia protestat jo de la renyina irracional entorn una institució d'art que custodiava la *Madonna Sixtina.* Recentment, però, hom m'ha acusat de bolxevista: Vanitat de tota política i veritat única de l'art!

He arribat a la meitat de la meva vida, però la meva obra no és finida: tot i això, les meves creacions són cosa encara problemàtica. Incomprès, perseguit, atuït, afamegat... D'aquesta manera visc des dels divuit anys. Un camí espinós, d'artista. Per això em permeto parlar en nom de tots els artistes alemanys en favor de Liebermann. Sé que no cal ésser molt valent per defensar Liebermann i per dir que esperem que en cas que la seva decisió sigui irrevocable, la seva separació es farà amigablement i no com un desacord que oposi tràgicament els seus deixebles al mestre i pugui malmetre la creació de l'art nou de la nova Alemanya.

Sabem tots que Liebermann ha estat un dels primers que exaltaren la bellesa de la natura, dels boscos i dels prats alemanys amb llurs llums característiques. I sabem també que cal no deixar que s'assequin les arrels que nodrint-se de la humanitat eterna prenen força per fer brollar la pròpia corona. No oblidéssim que tots els països tenen l'origen a la «Mare Terra». Fem, doncs, una foguera de joia i no un foc purificador, a honor d'aquesta Mare Divinal a la qual hom consagra l'Espiga, la Vinya i la Rosa!

OSKAR KOKOSCHKA

Notes informatives

La microfotografia, element d'art decoratiu

«La imaginació es cansarà més aviat de concebre, que la naturalesa de proveir», digué Pascal. Si a algú li ha pogut semblar el contrari, és perquè era víctima d'aquella petulància de l'ignorant.

La frase de Pascal s'acut en contemplar les microfotografies de Laure Albin-Guillot, que ha anat a cercar formes i belleses desconegudes en el món de l'extremadament petit, domini que semblava reservat als homes de ciència, i on l'art no tenia res a fer. Prosseguint l'obra començada pel seu marit, i amb la collaboració d'un especialista de la microfotografia, Laure Albin-Guillot s'ha endinsat en el domini de les cristallitzacions, de la histologia vegetal i animal.

Els espectacles descoberts amb l'ajuda del microscopi i fixats amb la de la cambra fotogràfica són d'una varietat infinita. Però Laure Albin-Guillot no s'ha acontentat de fer collita de visions noves. Ha decidit d'aprofitar-se'n per a renovar l'art aplicat, víctima de l'empobriment ocasionat per l'explotació de les mateixes formes, dotant-lo de temes i de motius inèdits.

Així, ha fet servir els seus clixés per a la decoració de relligadures, de paravents, per al dibuix de tapisseries, aprofitant la riquesa infinita del món de l'extremadament petit. Quants sospiten les meravelles de regularitat, la geometria implacable d'una diatomea o del tall transversal d'una tija de gramínia? Qui hauria suposat la inacabable varietat d'aspectes d'una cristallització de cafeïna o de platinocianur de potassi?

Naturalment, la descoberta i la realització d'aquestes imatges exigeix una tècnica delicadíssima. La preparació per a l'examen microscòpic no és una feina a l'abast de tothom. Cal tenir present que la unitat de mesura en aquest domini és la milèsima de millímetre, i que una preparació microscòpica no revela els seus secrets al primer vingut.

I, encara, tarda més a revelar les seves condicions estètiques. No es pensi ningú que basta copiar: la naturalesa no dóna mai res tot fet.

Una lletra de Paul Colin

El conegut cartellista té la intenció d'organitzar un Saló de la Protesta, reaccionant contra els atacs dirigits a l'art modern, entre els quals tenen importància, per llur caràcter oficial, els del propi canceller del Tercer Reich.

Diu Paul Colin:

«Hitler no és pas el primer a intentar la destrucció del magnífic esforç dels artistes més inspirats del nostre temps.

»Es possible de sapar una teoria o una idea, però no es podrà suprimir mai la necessitat de crear. Només es pot, desgraciadament, retardar l'evolució de l'art.

»Les temptatives de destrucció són bastant nombroses entre nosaltres. Sempre vénen de la ignorància, de la peresa i de la indigència de pensament.

»Quan el canceller alemany emet la pretensió de canviar la concepció artística del seu país i de rebutjar l'art modern, és perillós per als creadors de casa nostra de deixar que s'infiltri un corrent d'arguments vingut de les capes profundes i tèrboles de la crisi econòmica que els polítics són incapaços de contenir.

»Articles verinosos signats per autors refractaris a les coses de la intelligència han pogut, des d'un any ençà, sembrar la inquietud en els esperits explotant les malifetes de la crisi que es fa sentir en tots els dominis.

»Denigrament, incomprensió, mala fe. Vetaquí sobre què reposa la penible i estúpida campanya dels homes que tenen por del que és nou.

»Contra aquesta onada que creix gràcies a la confusió, què fem? No hem de respondre amb fets a la incompetència dels que parlen amb odi en nom de l'art?

»Cal treure beutat d'allà on n'hi hagi. Cal no tardar gens ni mica a fer el balanç de l'art d'aquests darrers vint anys organitzant una retrospectiva purificadora. Cal fer callar la gent que condemnen el que ignoren. Cal respondre amb fets a les injusticies d'escrits fàcils i a la xerrameca irreflexiva de Hitler.»

Diversos «ivi poo» de les Illes Marqueses

Art marquesà

Una despoblació espantosa fa sentir els seus estralls sobre els indígenes de les Marqueses. La raça d'aquestes illes del Pacífic s'extingeix i a penes queden vestigis de la rudimentària civilització d'aquests salvatges que fins el segle XVIII no conegueren, gràcies a l'arribada dels primers navegants, el metall i les seves aplicacions. Aleshores, per un clau rovellat, s'obtenia d'un indígena tot el que es volia.

Abans d'aquesta època, els marquesans es servien dels ossos, sovint humans, treballats amb dents de certs peixos. Com tots els salvatges, aquesta gent tenien una gran afició a adornar-se en tota mena d'ocasions, tristes o alegres. Antropòfags i practicants dels sacrificis humans, no era rar que immolessin una víctima només per aprofitar-ne els ossos i fer-ne instruments sagrats per a les festes

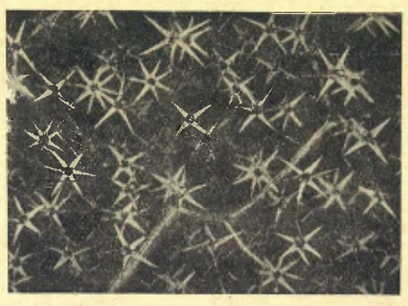

Pèls estrellats de «Pentzia»

o ornaments de cerimònia. Per exemple, les agulles de cap treballat que servien per a foradar les orelles d'una princesa, eren fetes amb una tíbia humana. Les arracades, els mànecs de ventall, els forns de pipa, eren d'os humà, de vegades pertanyent a un avantpassat la memòria del qual es volia honorar.

Un ornament important, també en os humà, era l'*ivi poo,* petit cilindre representant un déu fent ganyotes i que contenia un rull de cabells; això volia dir que el que portava aquest ornament tenia una venjança per realitzar.

Mort ja l'art marquesà, a punt d'extingir-se la raça marquesana, tan amiga dels tatuatges que servien alhora d'ornament i de vestit, els museus d'etnografia es disputaran els pocs objectes que podran trobar. Mentrestant, a Papeete (Tahiti), P. I. Nordmann entreté els seus ocis d'una vida de colonial formant una colleció organitzada d'aquests objectes singulars, potser més completa que la del Museu del Trocadéro.

Y.

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà
amb la

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Excursió col·lectiva a
ROMA
amb motiu de la celebració de l'Any Sant
15 dies de deliciós viatge, per pessetes 577, tot comprès
Pròxima sortida: 30 de setembre de 1933
DEMANI FASCICLE EXPLICATIU

Catalunya tradicional

(*Ve de la pàgina* 6.)

I no oblidem tampoc que sobretot, si els plau, com és de suposar que ja ho saben, perquè tampoc ens pensem que siguin tan curts, que val molt més tenir pensament que tenir paraula, perquè les paraules no són més que el mitjà de l'expressió del pensament i si les paraules el vent se les emporta, el pensament, si té la sort de reflectir l'eternitat, encara que només sigui un moment, com un llampec, ni el vent se l'emporta ni la pluja l'esborra.

Són aquestes qüestions massa delicades i de massa transcendència, tant per a la humanitat en general com per a Catalunya en particular, perquè les deixem passar per alt i sense fer constar públicament la nostra portesta més enèrgica, sobretot dedicant com dediquem la nostra vida a un assumpte que la dreta catalanista sembla que vulgui mantenir en les coves de la ignorància i de la superstició que li van servir de niu en altres temps, que ja han passat, entestant-se, no sabem per què, encara que ho atribuïm a la falta d'estudis, i tan tranquils com si res, a desconèixer sistemàticament la missió de Catalunya, indicada per la nostra història d'una manera més clara que l'aigua.

Si molts amics dels pocs que segueixen les idees i els ideals de l'autor d'aquest article li han dit que no val la pena de preocupar-se de qüestions locals i passatgeres, de caràcter purament particular, quan hom pot treballar directament i sense escales en les qüestions universals i genèriques, ell ha respost que el primer que el preocupa, per damunt de tot, és Catalunya, perquè cap home del món no pot ésser veritablement universal si no comença per ésser veritablement català, que és ésser molt més del que la gent es pensa i del que les dretes preveuen, quan són elles les primeres que haurien d'estar interessades en la solució del problema universal i particular de Catalunya contra del cristianisme, que ultra comprometre els nostres interessos de classe conservadora, compromet la religió, desacreditant-li les bases i els fonaments, i ens fa quedar en ridícul davant del món, quan nosaltres podríem presentar el pensament de Catalunya a la humanitat, que el necessita tant com nosaltres, perquè tampoc sap on va, i demostraríem a tothom que el pensament català no és un zero a l'esquerra com es pensen les dretes, sinó un zero a la dreta, que amb el temps formarà una quantitat molt més grossa del que molts poden calcular, i aquest partit catalanista de dreta amb el zero al darrera, que fanatitzat per l'ideal de Judea viu i actua desconeixent la veritable tradició catalana, que no és pas la d'En Torres i Bages i que es veu que no compta amb aquesta quantitat, se la trobarà a dintre que no se n'adonarà.

Catalunya, com deia molt bé, ja fa alguns dies, l'amic Josep Pla, en els seus intensament gràfics estudis de l'anarquia difusa pels nostres camps, essent com és i com tothom que li coneix la història li reconeix, la terra típica del seny, de la mesura i de manta virtut universal, ho escampa tot al vent, per tal d'obeir per inèrcia a les iodeologies d'altres pobles, per fantàstiques que siguin, com efectivament veiem que ho fan tant dretes com esquerres, que diferenciant-se en tantes coses, en això s'assemblen del tot, com si busquessin motius a l'estranger per combatre's mútuament, ja que aquí no en troben, perquè si no fossin les idees importants, tots pensaríem igual.

FRANCESC PUJOLS

RADIO I DISCOS

NOTES DE RADIO

La ràdio a Bèlgica

La radiodifusió belga està actualment representada per dues estacions estatals de l'Institut Nacional de Radiodifusió (I. N. R.) i deu estacions privades, la sort de les quals depèn del que sobre elles dictamini una Comissió consultiva.

De les dues primeres estacions, una, Brusselles I, està dedicada a les emissions en francès; l'altra, Brusselles II, a les emissions en flamand. Els mateixos crèdits hi ha destinats a una i altra: 430.000 francs cada una.

Del fet que l'emissió belga estigui basada sobre el bilingüisme, hi ha una certa duallitat, almenys en el que fa referència a les emissions parlades, entre les dues estacions. Pel que fa referència a les emissions musicals, l'existència de dues estacions, una de francesa i una altra de flamanda, permet en certa manera els *alternative programmes* tal com els practiquen els anglesos amb llur xarxa d'estacions dobles, regionals i nacionals.

La taxa radiofònica ha vingut a constituir, a Bèlgica, un ingrés notable del pressupost. El govern ha pensat elevar-la i tot.

El nombre de declaracions de receptors augmenta molt cada any. De 2.990 en 1923, ha passat enguany a 382.695. L'ingrés de l'I. N. R. s'eleva actualment a més de dos-cents milions de francs.

Les interferències

L'eliminació de les interferències entre estacions ha estat objecte d'estudis, oficials i no oficials, des de fa força temps. Precisament una de les raons que conduïren a la fundació de la Unió Internacional de Radiodifusió fou l'augment de les interferències entre les estacions europees, originat per un repartiment de longituds d'ona fet tenint en compte consideracions nacionals i no internacionals.

La Unió començà en 1925 a preocupar-se de l'afer. Les Conferències internacionals de Washington (1927) i Madrid (1932) sentaren, d'una manera oficial, els principis generals que cal observar a fi d'evitar interferències, tasca completada, pel que fa a Europa, en les Conferències oficials de Praga (1929) i Lucerna (1933).

Actualment té lloc a Mèxic una altra Conferència oficial, en la qual prenen part les autoritats interessades en la radiodifusió a l'Amèrica del Nord.

A la Conferència de Madrid, entre les disposicions preses en la qüestió de les interferències, cal esmentar l'article 35, el qual diu:

«1. — Totes les estacions, qualsevulla que sigui llur objecte, han d'ésser establertes i explotades, tant com sigui possible, de manera que no pertorbin les comunicacions o serveis radioelèctrics, sia dels altres governs contractants, sia de les explotacions privades reconegudes per aquests governs contractants i de les altres explotacions degudament autoritzades que efectuen un servei de radiocomunicació.

»2. — Cada un dels governs contractants que no exploti ell mateix els mitjans de radiocomunicació, es compromet a exigir de les explotacions privades reconegudes per ell i de les altres explotacions degudament autoritzades a aquest efecte, l'observació de la prescripció 1 que precedeix.»

En aquesta reunió de Madrid es va veure que el pla, dit de Praga, de repartiment de longituds d'onda no estava al corrent de les necessitats, havent augmentat el nombre d'estacions i la potència de moltes d'elles, i es decidí d'elaborar-ne un altre, conegut amb el nom de pla de Lucerna, sortit de la Conferència europea celebrada en l'esmentada ciutat la primavera d'aquest any.

La N. R. A. i la ràdio

Totes les estacions americanes han prestat el seu concurs a l'obra de Roosevelt. La majoria d'elles han acceptat el codi elaborat per a la ràdio i fan professió de civisme en totes llurs emissions.

Però la campanya de la N. R. A. no ha tardat a tenir conseqüències desfavorables per a la ràdio. En efecte, els industrials i comerciants que s'han compromès a disminuir el nombre d'hores de treball de llurs empleats i obrers, sense disminuir les pagues, han disminuït les despeses de publicitat. Com que les sis-centes estacions americanes no viuen de res més que de la publicitat, la campanya de l'Aguila Blava els ha afectat seriosament.

Hom anuncia que les tres quartes parts de les emissores no podran resistir la prova.

La fabricació de discos

El procés per a obtenir els discos és una mica complex, requereix operaris especialitzats i útils costosíssims, i no sempre es reix, coses totes que han donat per resultat que la fabricació de discos estigui reduïda encara a ben poques marques, tot i el nombre exorbitant dels que es llencen al mercat. Deixarem de seguir tots els moments de l'enregistrament i obtenció del disc matriu per a situar-nos ja en el disc tal com s'ofereix al mercat després de passar per la premsa.

La majoria dels discos actuals, fets a base de pasta ben solidificada, tenen l'inconvenient d'ésser molt pesats en relació al seu reduït volum i sumament fràgils. Això són dificultats que la tècnica actual vol combatre utilitzant altres matèries més lleugeres, el celluloide, per exemple. Un altre avantatge que això comporta és la supressió del desgast ocasionat per la fricció de l'agulla. Un article que al nostre país s'importa en cara molt, tot i la fabricació que hi ha, té un aranzel d'unes set o vuit pessetes, i d'aquest gravamen i de la disminució de les despeses de transport i embalatges se'n podria gaudir en una disminució del preu de venda d'unes quatre pessetes pels discos de 30 cm.

Malgrat tot, però, no hi ha discos acceptables de celluloide. Hi ha alguns fabricants: Goodron, Bellaphon, entre altres, però la majoria només enregistren ballables.

També s'han fet provatures a base de matèries de poc pes gens fràgils recobertes de resines sintètiques o acetats de cellulosa, però aquestes provatures han estat poc reeixides.

Més interès té el procediment emprat per la marca Columbia de fabricar discos de més petit diàmetre, 15 cm. total més 20, en els quals l'enregistrament és comprimit i l'audició té la mateixa durada que la dels discos corrents; com que la part material és inferior, hi ha una reducció de cost.

Però, com dèiem abans, no hi ha forma de sortir-se dels actuals discos de pasta, i no hi ha dubte que aquesta evolució és deturada pels quantiosos interessos esmerçats en la fabricació actual; puix el negoci de discos és dels més importants del món i està concentrat en poques organitzacions, que tenen entre elles prou lligams per a impedir innovacions, que de no anar molt a la segura, posarien en perill aquesta indústria, per més que la minva de vendes d'aquests darrers temps deturi també provatures.

De venir un canvi, tot fa preveure que serà molt més radical que el de variar la matèria del disc, i potser s'estendrà també a l'enregistrament i reproducció. L'advenir del film sonor segurament donarà camins per a intentar una simplificació dels aparells reproductors actuals dels enregistraments òptics. Però fins ara el preu de la banda sonora és incomparablement més alt que el del disc en igualtat de temps d'audició, i això fa deixar de costat els avantatges de comoditat i de tècnica dels procediments emprats en el cinema sonor.

El disc actual té un preu inferior encara al més senzill dels aparells de reproducció emprats al cinema sonor, i caldria afegir encara el preu de la banda o cinta, puix en la indústria cinematogràfica es lloguen a uns preus que no deixen pensar per ara en la utilització domèstica d'aquest avenç.

J. G.

—Senyora Tal, carrer Tal, número tants... Més de quaranta...
—Quina barra! Trenta-cinc el mes que ve;

(*The Humorist*, Londres)

—Gràcies!

(*Gringoire*, París)

—Li donaré baratet. I perquè vegi que és un cotxe que corre, aquí té les multes que m'ha costat...

(*The Passing Show*, Londres)

—No es pot pas dir que caigui malament, per ara.

(*Ballyhoo*, Nova York)

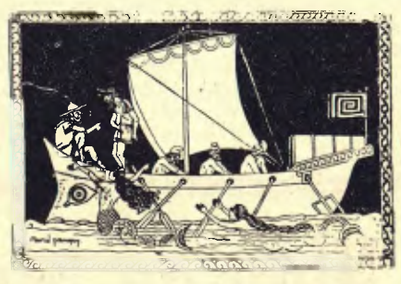

ULISSES I LES SIRENES

—Com les trobes?
—Pse... Ni carn ni peix...

(*Ric et Rac*, París)

—Els alemanys demanen colònies. Què farem? Un jueu es pot convertir, però com ens podrem tornar blancs?

(*Politika*, Belgrado)

—Ara acaben de començar la meva obra. Sobretot, entra de puntetes...
—Ja s'han adormit, tan aviat?

(*Punch*, Londres)

—Em penso que ara podré millorar d'empleu.
—Oh! Aviat?
—De seguida. L'amo acaba de despatxar-me.

(*The Humorist*, Londres)

Encara un drama de la carretera

(*Judge*, Nova York)

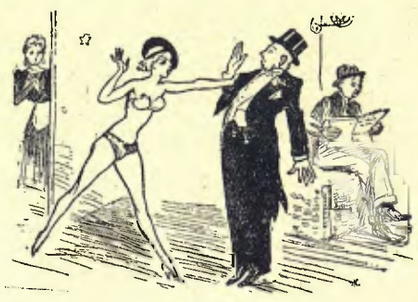

—Es horrorós això! M'ha desaparegut el vestit de la cançó que ara he de cantar!
—Es igual, dona; no se n'adonarà ningú!

—Una caritat per a aquest pobre fabricant de yo-yos!

(*Gringoire*, París)

Es troben coneguts a la farmàcia, i llavors hom recorda que només hi ha entrat a comprar dos rals de bicarbonat.

(*Gazzetta del Popolo*)

La Publicitat

Publica la informació més completa, tant internacional com peninsular i local

Comentaris i col·laboració de les millors signatures
Gràfics d'actualitat

Llegiu-la avui i cada dia

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Corts Catalanes, 589 - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.°* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

pel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193...*

Signatura

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA